

Petak, 27. maj 2005.
Svedok Obrad Stevanović
Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 14.19 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ovo je postao maraton. Pet dana glavnog ispitivanja, ali ja znam da vi sada imate dovoljno snage da završite jednim sprintom. Nadam se da ćemo da završimo sa glavnim ispitivanjem ovog svedoka pre kraja današnje sednice. Budući da je ovo prvi put da zasedamo posle podne, želeo bih da kažem da ćemo da zasedamo do 15.45, nakon toga ćemo da imamo pauzu od 20 minuta i onda ćemo da zasedamo od 16.05 do 17.50. Zatim sledi još jedna pauza od 20 minuta i, na kraju, poslednja sednica od 18.10 minuta do 19.00. Do 19.00 ili 19.15? Do 19.00. Ispravljaju me. Imali smo šest dana glavnog ispitivanja do sada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson)?

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Biće mi potrebna geografska karta za neka pitanja koja ću sad postaviti generalu Stevanoviću. Registar (Registry) je bio ljubazan da mi da jednu kartu kojom oni ovde raspoložu. To je uveličano i molio bih da je neko preuzme i da je stave na onaj panel. Ako je moguće desno od svedoka ili negde gde je svedoku dostupna. Ali mi se nećemo ...

SUDIJA ROBINSON: U redu. Sudski poslužitelj će da se pobrine za to.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Imamo li ovde stalak? Da, u redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo radi zapisnika, gospodine Robinson, ja sam juče, odnosno maločas, a rečeno mi je da je juče došao taj dopis od gospodina Najsa (Nice). Malopre mi ga je dao profesor Rakić u kome stoji: "U septembru 1999. godine istražitelj Tužilaštva, Marlin Dagsland (Dagsland) dobila je obaveštenje od stanovnika sela Kotlina (Kotline), u opštini Kačanik (Kacanic) na Kosovu, da je 12 leševa čiji su leševi pronađeni u bunarima u Kotlini, nakon napada na selo 24. marta bili vojnici OVK" (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves).

SUDIJA ROBINSON: Vi ste to dobili od Tužilaštva?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, to sam dobio od gospodina Najsa. Potpisano je "Džefri Najs (Geoffrey Nice), glavni zastupnik Tužilaštva".

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, da li je to nešto šta bi Pretresno veće trebalo da primi?

TUŽILAC NAJS: Ne. To je optuženi dobio po Pravilu 68.

SUDIJA ROBINSON: A, Pravilo 68. Dobro. Znači to ste dobili po Pravilu 68, gospodine Miloševiću. Dakle to možda može da vam bude od pomoći.

SUDIJA KVON: Gospodine Najs, da li se ta imena pominju u nekom prilogu optužnice?

TUŽILAC NAJS: Mislim da da. Zato smo to i dostavili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: GLAVNO ISPITIVANJE

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao što se, uostalom i knjiga koju sam dobio, koju je izdala UČK u vezi sa svojim poginulim, odnosi i na niz slučajeva koji su sadržani u prilogu "B", koji se odnosi na Belu Crkvu (Bellacerke), a tu je, naravno i ovo šta je vezano za Kotlinu, jedan broj tih imena. Naravno, ne poklapaju se sva, ali se jasno vidi o čemu se radi. Generale, da privedemo kraju ova pitanja u vezi s Kosovom. U tački optužnice 63(K)(I) se pominje da su naše snage napale Kačanik, grad Kačanik. To je ... I to: "8. marta 1999. godine ili približno tog datuma snage napale". Ne, to je Kačanik. Da. "napale ..." i (II), "27. i 28. marta 1999. godine", znači K(II), "27. i 28. marta napale su grad Kačanik". E sada samo da vas pitam jednu sasvim jednostavnu stvar: da li su ikada i u to vreme ili bilo kada u toku rata snage OVK držale uopšte pod kontrolom bilo koji grad na Kosovu i Metohiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Po mojim saznanjima, samo određeno kratko vreme držali su grad Orahovac (Rahovec), tokom 1998. godine. Mislim da je reč o avgustu ili možda o julu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ja vas znači pitam za 27. i 28. mart, za kraj marta 1999. godine da li je ijedan grad bio pod kontrolom UČK?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Po ovome šta piše ovde u tački K(II), to znači da su naše snage napale grad koji su inače držali pod kontrolom. Da li to proizlazi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako bi se moglo ... Tako se može zaključiti iz takve formulacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodo, ja vam skrećem pažnju kada se spominju razna sela, onda je teško ustanovljavati ove podatke, ali oni su ovde pomenuli čak i grad, a tamo su bile snage i policijska

stanica i sve drugo i potpuno je van razuma da bi moglo da dođe do napada na grad koji snage Srbije drže pod kontrolom, da ga napadaju.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izbegavajte iznošenje komentara, što, uostalom, dobro znate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa Kosovom i Metohijom, generale, vama je poznato, odnosno pitam vas da li vam je poznato da je objavljeno sedam "Belih knjiga" Vlade Jugoslavije o zločinima UČK na Kosovu i Metohiji, o NATO zločinima na Kosovu i Metohiji, o svim hronološki poređanim događajima koji su se desili u vezi sa terorističkim aktivnostima i u vezi sa napadima NATO snaga na Saveznu Republiku Jugoslaviju? Da li su vam poznate te knjige?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Knjige su mi poznate i poznata, poznato mi je sve šta je u vezi sa njima rađeno, od ideje do njihovog štampanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste vi učestvovali u pregledu te dokumentacije i je li ta dokumentacija prolazila kroz vaše ruke?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste prolazila kroz moje ruke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se nadam, gospodine Robinson, da sada imate dovoljno razloga da prihvatite, ja sam već par puta ponudio ove "Bele knjige" na uvođenje u spis kao dokazni predmet. One se nalaze u vašem posedu već duže vreme. Vi ste ih označili za identifikaciju. General je lično pripremao niz tih podataka koje je prikupljala policija i koji su objavljeni u "Belim knjigama" i nadam se da imate dovoljno osnova da prihvatite te "Bele knjige" kao dokazni predmet.

SUDIJA ROBINSON: Kao što smo već ranije rekli, pitanja prihvatljivosti dokaznih predmeta ćemo da razmotrimo na kraju svedočenja ovog svedoka. Gospodine Najs, izvolite?

TUŽILAC NAJS: Ja bih više želeo da se to ostavi do kraja svedočenja, kako bismo mogli da pregledamo šta sve stoji u tim "Belim knjigama". Ja možda neću da se usprotivim njihovom uvrštavanju, ali želeo bih isto tako da primetim da je karakterizacija optuženog odgovora koje je dao ovaj svedok nešto što se ne uklapa u potpunosti sa odgovorima koje je dao svedok, osim ukoliko ja nešto nisam propustio. Jednostavno govoreći, on je svestan svega ...

prevodioci: Molimo govornika da govori u mikrofoni.

TUŽILAC NAJS: Izvinjavam se, govoriću u mikrofoni. Mislim da je svedok rekao samo da su ti materijali prošli kroz njegove ruke. Dakle nije to baš onako kao što je optuženi rekao.

SUDIJA ROBINSON: On je rekao da su mu knjige poznate i da mu je poznato sve šta je urađeno u vezi s njima.

TUŽILAC NAJS: To je jedna vrlo uopštena opservacija za četiri debele knjige. Obično očekujemo da se iznese malo detaljniji opis korišćenih metoda i drugih stvari. U svakom slučaju, ako mi date vremena do kraja završetka svedočenja ovog svedoka, ja ću do tada da formulišem svoj stav.

ADVOKAT KEJ: Kad je reč o ovim knjigama, te su knjige različite od dokaznih predmeta koje smo ranije imali. To su dokumenti koji su vrlo dobro poznati Sudu. Kad bi se možda osnova iznela malo detaljnije, kada bismo saznali detaljnije o tome kakva saznanja ovaj svedok ima o ovim knjigama, onda je to možda dokument koji bi Pretresno veće sada moglo da razmotri, kako bi optuženi mogao detaljnije da ulazi u sadržaj tih dokumenata sa svedokom.

SUDIJA BONOMI: Mislim da bi se očekivalo, gospodine Kej (Kay) da će dokumenti barem da budu ovde da svedok kaže: "Da, ja govorim o ovim dokumentima". Možda su ti dokumenti toliko dobro poznati

da to nije potrebno, ali meni se ipak čini da je ovo jedna malo prekratka prečica.

ADVOKAT KEJ: Mislim da ti dokumenti jesu dobro poznati. Vi ste to dobro konstatovali. Ti su dokumenti spomenuti toliko mnogo puta tokom ovog suđenja, pogotovo u dokaznom postupku Odbrane, da to, zapravo, ne bi trebala da bude stvarna prepreka ako se malo detaljnije istraže osnove poznavanja tih dokumenata od strane ovog svedoka.

(Pretno veće se savetuje)

TUŽILAC NAJS: Dozvolite mi da dodam još jednu stvar koja nas je malo brinula još u ono vreme. Svedok je govorio o nekim statistika-
ma i nekim dijagramima i rekao je da ti podaci dolaze iz "Bele knjige". On nam nije rekao gde se tačno u "Beloj knjizi" nalaze ti podaci i mi to, do sada, nismo uspeli da pronađemo. Ja ne kažem da ti materijali nisu u "Belim knjigama", ali mi, jednostavno, nismo uspeli da pronađemo, pa, prema tome, pre nego što se ovi dokumenti uvrste u spis putem ovog svedoka, ja bih želeo, uz dužno poštovanje, da predložim da se malo detaljnije i konkretnije bavimo tim, inače će to da bude jako teško za nas.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Najs. Čuli ste prigovore gospodina Najsa, ukoliko uopšte može da se kaže da su to prigovori i komentare vašeg dodeljenog adokata. Vi biste trebali da postavite bolju, detaljniju osnovu za uvrštenje ovih dokumenata u spis putem ovog svedoka. Ja verujem da vi to možete da uradite, da on to može da uvrsti u spis. To morate od njega da dobijete. Na primer, dalji podaci o tome kako su te informacije prikupljene i, uopšteno govoreći, ovaj svedok treba da pokaže jedan bolji nivo poznavanja tih dokumenata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mislio sam da uštedim vreme, ali, evo, postaviću svedoku nekoliko pitanja. Generale, kako su priku-

pljeni ovi podaci i da li možete da kažete koji su ... Kakva je metodologija primenjena, da li ste vi lično učestvovali u pripremanju ovih podataka i u pripremanju za objavljivanje, dakle objasnite malo pobliže tehnologiju prikupljanja i ovo šta je najbitnije što se odnosi na ove podatke u "Belim knjigama"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da se ja zaista izvinjavam ako stvaram zabunu, jer ja se trudim da odgovori moji budu kraći, inače sam mogao to što ste pominjali sada reći, ali sam ocenio da je to dug odgovor i očekivao sam jedno dodatno pitanje. Dakle ja sam prisustvovao kolegijumu ministra, na kome je ministar saopštio da ima inicijativu ili ideju iz Ministarstva inostranih poslova, da se uradi jedna takva zbirka knjiga u kojima bi se našle objektivno navedene sve činjenice u vezi sa terorizmom na Kosovu i Metohiji, sa terorističkim aktima i sa njihovim posledicama. Da budem kraći, da ne budem suviše opširan, na tom istom sastanku ministar je neposredno zadužio Upravu kriminalističke policije i Upravu analitike da razmisle o metodologiji i da na sledećem kolegijumu predlože konkretnu metodologiju tog rada. Na sledećem kolegijumu, načelnici uprave, jedne i druge, predložili su nosioce tih poslova i ja se dobro sećam da je to bio Miloš Nedeljković, mislim načelnik Uprave analitike u tom trenutku i, takođe, ne mogu da se setim njegove dužnosti, Mile Novaković iz Uprave kriminalističke policije. Dakle oni su određeni za nosioce tog posla, a način prikupljanja podataka bio je sledeći: već sam rekao da je Štab ministarstva svakodnevno u jutarnjim dnevrim izveštajima dostavljao podatke o svakom događaju, o učesnicima u događaju i o posledicama događaja. Ti, dakle, zbirni podaci o svakom događaju i njihovim posledicama, čine osnovu za izradu svih ovih "Belih knjiga", a tabelarni pregledi i fotografije i originalni dokumenti policijski ili sudski su prilog tim spiskovima. Osim podataka Ministarstva unutrašnjih poslova, u "Bele knjige" su ušli i određeni podaci i dokumenti Ministarstva pravde i Vojske Jugoslavije. Smatram da je ovo, zasada, dovoljno, a, naravno, mogu i detaljnije govoriti o ovome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su svi podaci koji su ušli, bili iz originalnih podataka nadležnih organa o događaju koji se pominje u "Belim knjigama"?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Spisak događaja je potpuno prepisan iz originalnih dokumenata, a prateće fotografije nekih konkretnih dokumenata i same fotografije sa lica mesta takođe su uzete iz konkretnih predmeta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To, praktično, znači ... Da li to znači, dakle, da je u ministarstvu sistematizovano ono čime je ministarstvo raspolagalo u svojim zvaničnim dokumentima o događajima koji su se desili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, u trenutku izdavanja knjiga. Mogu da dodam da je knjige ... Izdavač knjige Ministarstvo inostranih poslova, a štamparija koja je štampala knjige, mislim da je "Službeni list" ili "Službeni glasnik". Nisam sasvim siguran. A ono što je postavio pitanje gospodin tužilac, dakle ja sam zaista pomenuo da jedna tabela iz tabulatora koji smo gledali, nalazi se u prvoj knjizi i mislim da se sećam da se ona nalazi na strani 17 prve knjige.

SUDIJA ROBINSON: Imate vrlo dobru memoriju. Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da li ima potrebe da pitam svedoka još nešto u vezi s ovim knjigama, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Pa to je na vama. Vi odlučujete kakve osnove želite da postavite. Po mom mišljenju nije potrebno da nastavite. Mi ćemo, dakle, ovo kasnije da razmotrimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu. Sada ćemo preći na drugu temu. Generale, da li su jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije tokom ratnog perioda za vreme sukoba u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj boravile na prostorima Republike Srpske i Republike Srpske Krajine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policijske jedinice iz Srbije boravile su na teritoriji Republike Srpske i na teritoriji Republike Srpske Krajine u nekoliko slučajeva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su te jedinice učestvovalе u borbenim operacijama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisu, sem izuzetno ako su bile napadnute.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kada je došlo do angažovanja policije iz Srbije u području granice sa Republikom Srpskom i do kada je to angažovanje trajalo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Angažovanje policije iz Srbije na granici sa Republikom Srpskom počelo je negde početkom 1993. godine i trajalo je do 1996. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li možete da pokažete na karti u kom području, u kom području su bili prisutni pripadnici policije u graničnom delu naše zemlje, u vreme o kome sada govorite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu da pokažem. Dakle prisustvo policijskih jedinica iz Republike Srbije u prekograničnom delu teritorije ...

TUŽILAC NAJS: Ja ništa ne vidim ovde na ekranu u ovom trenutku.

SUDIJA ROBINSON: A mi ne čujemo ni prevod. Dobro, sada čujemo prevod. Možda bismo kartu mogli da okrenemo malo, kako bi to video i tužilac.

TUŽILAC NAJS: Ja ne vidim ništa na video ekranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Malopre je to bilo na video ekranu.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ako je moguće da bude na grafoskopu, možda bi bilo bolje.

SUDIJA KVON: Molim da se na video ekranu pokaže karta.

SUDIJA ROBINSON: Ima li odgovora na pitanje sudije Kvona (Kwon)? Ako nema, onda bismo ... Sada nešto vidimo. Da, sada nešto vidimo. Vidimo na ekranu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, prvo pokažite granicu između Srbije i Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Granica između Republike Srbije i Republike Srpske je ...

prevodioci: Mikrofon za svedoka.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde se jasno vidi protezanje granice između Republike Srbije i Republike Srpske sa severa prema jugu i ja je jasno pokazujem. Tu je negde sada granica sa Republikom Crnom Gorom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A budite ljubazni, samo pokažite u kom ste delu tu bili i sa njihove strane granice, znači izvan granice Republike Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U periodu koji sam naveo, policijske jedinice iz Republike Srbije nalazile su se na teritoriji Republike Srpske u prostoru Bajine Bašte, znači u prostoru Skelana, zatim na delu opštine Višegrad, od Prelova, preko Dobruna. Zatim na teritoriji opštine Rudo u Republici Srpskoj, od mesta Štrpci do samog mesta Rudo i do ovog mesta koje ima oblik San Marina (San Marino), okruženog teritorijom Republike Srbije, koje se zove Sastavci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne znam da li imate predstavu o tome šta je ... Tu ima jedan, jedan mali deo koji pripada ... Generale, pripada opštini Rudo, je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pripada opštini Rudo, a nalazi se u potpunosti na teritoriji opštine Priboj, u Republici Srbiji. Potpuno je okružen opštinom Priboj, teritorijom opštine Priboj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta su bili povodi za, za to angažovanje policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Za ovo angažovanje policije osnovni povodi su bili incidenti koje sam, između ostalog, opisao juče, a osim ona dva incidenta koji su vezani za otmicu građana Republike Srbije na železničkoj stanici u Štrpcu i otmice građana, takođe, Republike Srbije iz autobusa u mesnoj zajednici Mioče u opštini Rudo, bili su i napadi snaga, oružanih snaga Federacije BiH na Skelane i na Bajinu Baštu, polovinom januara 1993. godine, ako i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Bajina Bašta ...

SUDIJA BONOMI: Samo trenutak. Kad sam vas pitao o tim incidentima koje ste spomenuli juče, pitao sam vas da li su pripadnici paravojnih formacija bili Srbi, a sada vi govorite o nekim drugim incidentima?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Ja sam juče, gospodine sudijo, vrlo jasno odgovorio i to tačno. Dakle, ona dva incidenta koja sam ja juče opisao, izveli su pripadnici paravojnih organizacija, odnosno srpskih paravojnih formacija. Dakle napad na autobus u Mioču i otmica građana Republike Srbije i otmica građana Republike Srbije iz voza u mestu Štrpce, izvršene su od strane srpskih paravojnih formacija, a napad na Bajinu Baštu u Republici Srbiji izvršile su oružane formacije Bosne i Hercegovine.

SUDIJA BONOMI: Hvala vam

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da razjasnimo: ovaj napad na građane Republike Srbije, i jedan i drugi koji pominjete ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I jedan i drugi su izvedeni od strane paravojnih formacija na prostoru Republike Srpske.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle ne na prostoru Republike Srbije. Šta će naši građani, samo to objasnite da ovde bude jasno, na prostoru Republike Srpske? Imam u vidu da je u prvom događaju u pitanju voz, a u drugom događaju u pitanju autobus. Šta će naši građani na teritoriji Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Objasniću, ali da kažem da je prvi događaj autobus, a drugi je voz ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja sam ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ...hronološki gledano ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... pogrešno stavio redosled.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... a građani Republike Srbije koji su se u tom trenutku zatekli na teritoriji Republike Srpske, su praktično primorani da svakodnevno, zbog karakteristika protezanja komunikacija železničke pruge između opštine Rudo, u Republici Srpskoj i opštine Priboj, u Republici Srbiji, prelaze granicu po nekoliko puta da bi iz svog mesta prebivališta došli do sedišta svoje opštine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas samo da, da nešto objasnite: vi ste pomenuli opštinu Rudo u Republici Srpskoj ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... a građane opštine Priboj koja je u Republici ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... Srbiji? Ja sam zato i zamolio da se stavi mapa. Kad kažete "građani Srbije", to su građani koji iz opštine Priboj, sa dela teritorije opštine Priboj putuju u centar svoje opštine Priboj.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači i jedno i drugo je u Srbiji, ali ako putuju iz tog dela moraju da prođu preko teritorije Republike Srpske, je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Baš tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Objasnite, pokažite na karti gde je to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ovde ... Ovo je teritorija opštine Priboj, ako se dobro vidi i ovde se vidi da je mesto Priboj. Veći deo mesnih zajednica u opštini Priboj se nalazi u ovom sektoru. Da bi ti građani iz svojih mesta došli u sedište svoje opštine, oni moraju da prođu kroz ovo mesto koje se zove Sastavci, a okruženo je teritorijom Priboja, zatim moraju da uđu na teritoriju opštine Rudo, pa tek kod mesta koje se zove Uvac, a to je ovde, da ponovo uđu u Republiku Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to što kažete moraju, moraju zato što tuda ide put.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. Samo zbog toga ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tuda ide saobraćajnica, je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste. A drugih alternativnih saobraćajnica nema. Naravno, kad je reč o vozu, situacija je slična, jer voz Beograd - Bar, u dužini od oko devet kilometra je, takođe, na teritoriji opštine Rudo, prelazi u Republiku Srpsku i ponovo se vraća u Republiku Srbiju kod Priboja, tako da se stanica Štrpci na kojoj je izvršena otmica onih lica, desila takođe na teritoriji Republike Srpske,

ali su lica oteta iz jugoslovenskog voza na železničkoj pruzi Beograd - Valjevo - Užice - Priboj - Prijepolje - Podgorica - Bar.

prevodioci: Molimo govornika da govori sporije.

SUDIJA ROBINSON: Generale, prevodioci vas mole da sporije govorite. Možete li da mi objasnite ko je formirao te paravojne snage?

SVEDOK STEVANOVIĆ: Meni, naravno, to nije poznato. Nije mi poznata čak ni njihova konkretna pripadnost, ali iz svih podataka koje smo imali, očigledno je reč o paravojnim snagama, jer podaci govore da su bili u uniformama i sa naoružanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, možemo li da razjasnimo: kad govorite ovo, teritorija opštine Priboj, Rudo i dole oko Višegrada, tamo sve vreme sukoba nije bilo nikavih muslimanskih snaga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je teritorija koja je bila potpuno pod kontrolom srpskih snaga, tako da nije apsolutno moguće da su to izvršile muslimanske paravojne snage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li su te paravojne snage koje su to izvršile, bile pod ikakvom kontrolom Vostre Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi podaci koje mi imamo pokazuju da nisu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, generale, zbog onih koji to ne znaju, ova pruga o kojoj govorite, da li je to magistralna pruga, jedna od najvažnijih saobraćajnica, koja se zove pruga Beograd - Bar, koja spaja, dakle Beograd sa lukom Bar, koja je najveća jugoslovenska luka u Crnoj Gori?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je svakako jedna od strategijski važnih železnica, koja spaja dve republike i spaja luku Bar sa Beogradom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ta pruga u dužini svega devet kilometra, prolazi kroz jedan delić teritorije izvan teritorije Srbije, kroz teritoriju Republike Srpske.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I tu se nalazi, na tom delu, izvan teritorije ta stanica Štrpci?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kojoj nije bilo predviđeno da staju vozovi. Je li tako ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa neki staju, a neki ne, pošto je reč o manjoj stanici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Dakle šta je učinila naša policija kada je došlo do otmice tih građana?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Kada je došlo do otmice tih građana, policija je najpre bitno pojačala pratnju vozova, jer policija Srbije, naravno, prati te vozove. A zbog činjenice da se sam događaj desio van Srbije, preduzela je mere preko nadležnih organa Republike Srpske da se taj događaj hitno rasvetli. Lično sam boravio i u Priboju i u Prijepolju, odakle su građani i iz Sjeverina koji su oteti iz autobusa i iz Štrbaca i iz Prijepolja, koji su oteti u vozu, da bismo taj problem, na neki način, rasvetlili i pronašli lica i vratili ih svojim kućama, ali, na žalost, u tome nismo uspeli.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle posledica te otmice je bilo da jedno odeljenje, koje jačine, naše policije, stalno kontroliše taj deo pruge koji prolazi kroz deo teritorije Republike Srpske i da ga štiti od mogućeg upada paravojnih formacija? Je li to bio jedni razlog?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jedini razlog za prelazak policijskih snaga u ovaj sektor opštine Priboj, dakle Sjeverin, Sastavci, Štrpce, bio je zbog toga što su se ta dva događaja desila i što su imala teške posledice, a osim njih desio se još jedan događaj, a reč je o mestu Kukurevići koje je takođe na teritoriji Republike Srbije sada,

upala paravojna formacija, ubila nekoliko civila i bitno oštetila to selo. A to selo se nalazi na, precizno na tromeđi Republike Srbije, Republike Srpske i Republike Crne Gore, na teroriji Republike Srbije. Pokazujem, ako se vidi. To je, otprilike, ovde. Ta tri događaja su predstavljala i povod i razlog da policijske snage pređu preko granice, zaposednu odgovarajuće položaje i u daljem periodu spreče bilo kakve incidente slične prirode.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je vama poznato u vezi sa preduzetim istragama o otmici građana iz Sjeverina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U Republici Srbiji je vođena opsežna i dugotrajna istraga u saradnji sa Republikom Srpskom, u vezi sa tim događajem. Meni je poznato da se sada, ili u Republici Srbiji ili u Crnoj Gori vodi postupak protiv osumnjičenih, nekih od osumnjičenih za taj događaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su svi ti građani koji su bili oteti bili državljani Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi su bili državljani Srbije. Moguće je da je bio neki izuzetak. Mislim da je bio jedan Hrvat po nacionalnosti ili po državljanstvu, nisam siguran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali svi su oteti na teritoriji Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Svi su oteti na teritoriji Republike Srpske, i u jednom i u drugom slučaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je prisustvo policije, naše, u tom delu imalo ikavu drugu funkciju, osim da štiti naša saobraćajna sredstva i putovanja građana Srbije na toj relaciji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naše angažovanje imalo je isključivo ulogu da se u nastavku zaštite građani i prevozna sredstva Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, molim vas, objasnite

napad na Bajinu Baštu u Republici Srbiji koji se odigrao, kad se odigrao i ko je izvršio taj napad?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Oružane snage muslimanske federacije napale su mesto Skelane u Republici Srpskoj koje se nalazi neposredno preko Drine u odnosu na Bajinu Baštu. Mislim da je taj napad se desio 16. ili možda 15. januara 1993. godine. U tom napadu ranjeno je ili poginulo između 80 i 90 lica, a na teritoriju Republike Srbije izbeglo je oko 1.500 stanovnika. Nekoliko granata, minobacačkih, palo je na sam grad Bajinu Baštu, a posledice, najteže, su bile na samom mostu koji spaja Skelane u Republici Srpskoj i Bajinu Baštu u Republici Srbiji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Samo da ovo razjasnimo. Sad ste na kraju rečenice to pomenuli. Grad Bajina Bašta je opštinsko sedište, to je mesto, odnosno grad u Republici Srbiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U Republici Srbiji, a Skelane je u Republici Srpskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. To je s druge strane Drine. Drina ima 100 metara u širinu. Recite, molim vas, da li su padale granate na grad Bajinu Baštu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači da li je napadnuta teritorija Republike Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

prevodioci: Mole se govornici da prave pauzu između pitanja i odgovora.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, šta su ... Šta je uradila tu naša policija da onemogući dalje gađanje? Bajina Bašta je jedan grad, dakle ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Opštinsko sedište.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... opštinsko sedište. Dakle šta je

bila funkcija prelaska na drugu, preko tog mosta, na drugu obalu Drine, naših snaga?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prelazak naših snaga u tom sektoru preko granice, bio je, ja mislim, krajem marta, početkom aprila 1993. godine, trajao je oko 10 dana, a cilj prelaska je bio da se izvrši pretraga tog prostora i da se praktično eliminiše opasnost po naselje, po grad, po komunikaciji, po komunikaciju koja bukvalno ide duž reke Drine i da se na takav način stvore bezbedni uslovi za normalno funkcionisanje grada i komunikacija u prigraničnom prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam, generale. Mislim da je ovo dovoljno, ali imam utisak da niste objasnili o čemu se radilo konkretnije i detaljnije u vezi sa oružanim upadom iz Republike Srpske u selo Kukurevići, u opštini Priboj.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je četvrti događaj, a treći je događaja u kojima su učestvovala srpske paravojne snage. On se desio marta ili aprila 1993. godine, na taj način što su ... Što je grupa koju niko nije video od preživelih, prešla sa teritorije Republike Srpske granicu, upala u to prigranično selo u opštini Priboj, u Republici Srbiji, rekao sam već, zapalila nekoliko kuća, oštetila nekoliko kuća i ubila pet, šest, možda i do 10 civila. Nisam sasvim siguran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste prilično jasno objasnili ovaj nepovoljan raspored putnih komunikacija, odnosno nikakvih drugih mogućnosti za komuniciranje između delova iste opštine u Srbiji nema, nego prolaz preko tih delova, je l' tako?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je tako i jedini način da zaštitimo ljude iz Republike Srbije, prevozna sredstva i ova naselja, bio je da pređemo granicu i da obezbedimo kontrolu tih sektora. Od momenta kada smo prešli, nikada se kasnije nije desio nijedan jedini sličan događaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su generale ... Da li se sećate

da su pripadnici naše policije hapsili pripadnike paravojnih formacija na koje su mogli da naiđu da prelaze Drinu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu, posebno tokom 1992. godine, a siguran sam da je i 1993. godine bilo nekoliko uhapšenih od strane SUP-a Užice, za koje se sumnjalo da pripadaju ovim paravojnim grupama, a koji su prešli na teritoriju Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kada se ima ovo sve navedeno o tome radu policije u zaštiti građana od paravojnih formacija u vreme sukoba, molim vas da komentarišete ovo šta piše u paragrafu 24 onoga što ovde gospodin Najš zove "bosanska optužnica", u kome se kaže da je: "Slobodan Milošević kontrolisao i uticao na postupke, između ostalog, srpskih paravojnih jedinica" ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, već smo ranije imali taj pristup, a Pretresno veće to ne odobrava. Ne možete od svedoka da tražite da da svoj opšti komentar na neki paragraf iz optužnice. Paragraf može da se analizira, može da se pominje konkretan incident i možete da pitate svedoka o konkretnim stvarima, ali ne da on daje opšti komentar o tome da li su navodi istiniti ili ne u tom paragrafu, jer o tome, u stvari, odlučuje Pretresno veće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u tački "F" ove tačke koja kaže, govori se o podršci i rukovođenju neregularnim ili paravojnim snagama. Vi ste u to vreme jedan od rukovodilaca u policiji. Da li ste imali neposredno iskustvo, dakle, iz odnosa prema paravojnim snagama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu da potvrdim ono šta sam juče rekao i da dodam da zaista nikada lično nisam bio u bilo kakvoj zajedničkoj operaciji sa bilo kojom paravojnom formacijom, niti znam da je bilo ko iz Ministarstva unutrašnjih poslova na takav način sarađivao ili podržavao paravojne formacije. Naprotiv, znam da smo uvek imali negativan stav prema paravojnim formacijama, inače ne bismo ih hapsili, kako sam odgovorio na jedno od prethod-

nih pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Propustio sam da vas pitam, generale, u vezi sa Bajinom Baštom, pošto ste vi rekli i da je važan grad i opštinsko sedište i jasno da se ne može dozvoliti da padaju granate po Bajinoj Bašti, da se napada, ali ima još jedna karakteristika tog dela: da li se u blizini Bajine Bašte nalazi velika hidrocentrala sa branom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ona se nalazi neposredno uzvodno desetinu, 20 kilometra od Bajine Bašte i zove se brana "Perućac", sa hidrocentralom "Perućac".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da bi se dobila ova jasna situacija o tom angažovanju naše policije sa druge strane granice, vi ste objasnili delimično, možete li da kažete otprilike hronologiju tih preduzetih mera, makar i u grubo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa sa početkom oružanih sukoba u Bosni i Hercegovini, srpska policija je najpe pojačala svoje prisustvo u prigraničnom području prema Republici Srpskoj, konkretnije i najobimnije na Drini, u zoni Bajina Bašta, Ljubovija, Priboj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li to znači, u stvari, pojačane bezbednosne mere na zaštiti državne granice? Da li je to to što se naziva tim imenom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno. Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pojačane bezbednosne mere na zaštiti ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Državne granice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... državne granice.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nakon ovog incidenta u

Bajinoj Bašti, formiran je štab sa sedištem u Bajinoj Bašti i ja sam bio rukovodilac tog štaba. Nakon povlačenja ovih jedinica koje su prešle teritoriju Republike Srpske u zoni Bajine Bašte, to je bilo negde u aprilu mesecu, štab MUP-a iz Bajine Bašte preseljen je u Prijepolje, a negde aprila, maja meseca 1993. godine, došlo je do ovog zagraničnog angažovanja policije na teritoriji opštine Višegrad i Rudo u vezi sa prethodno objašnjenim događajima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U vezi sa ovim otmicama naših građana i u ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Takvo angažovanje trajalo je sve negde do polovine 1996. godine, po mom sećanju, ali sigurno do 1996. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Do, do prestanka rata, do prestanka ratnih dejstava praktično. Ja sam ovde zabeležio, generale, otprilike tu liniju koja je tu obezbeđivana. Da li je to linija koju biste mogli da pokažete na karti? Ja sam zabeležio da je to linija Prelovo - Dobrun - Štrpci - Uvac - Ustibar - Sastavci - Sjeverin - Štrpci - Kukurovići.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je upravo ta linija, a ona se na karti nalazi, pokazaću. Dakle, Prelovo je negde ovde, između Drine i suvozemne granice. Dobrun je negde ovde, Štrpci su, kao što sam rekao, ovde, Ustibar je tu. Sastavci su ovaj mali kružić i Sjeverin je negde između Sastavaka i Rudog, a to je negde ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li ste vi imali i neke aktivnosti na prihvatu ovih muslimanskih boraca koji su potražili sklonište u Srbiji u vreme napada i događaja u Srebrenici?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesmo. Krajem juna ili jula ili polovinom jula 1995. godine, ove, dakle, jedinice, na ovom rasporedu koji sam prethodno objasnio, prihvatile su oko 800 boraca Armije BiH koji su posle srebreničke operacije pokušali da pređu na teritoriju Republike Srbije. Oni su smešteni u prihvatni centar na Šljivovici kod Užica, a kasnije su premešteni kod ... Na Mitrovo polje

kod Varvarina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Odnosno kod Aleksandrovcu, izvinjavam se.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li su svi ti borci koji su prešli na teritoriju Srbije zbrinuti? Da li je bilo prema kome od njih preduzeto bilo kakvo nasilje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ni u najmanjem obimu. Dakle nikakvo nasilje. Prihvaćeni su kao ugroženi ljudi i zbrinuti su u prihvatnom centru. Obavešten je Crveni krst Srbije i druge humanitarne organizacije, mediji, tako da je sve bilo javno od samog njihovog prelaska do odlaska u željenim pravcima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Osim ovih razloga koje ste naveli, a ako mogu da, da sada samo podsetim šta ste vi naveli, pa molim vas da mi kažete da li ima još kojih razloga? Znači vi govorite o nepovoljnim geografsko-topografskim karakteristikama zemljišta za zaštitu granice.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, i o ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nepovoljnom protezanju ovih komunikacija ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... nepovoljnom protezanju komunikacije, pruga i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nepovoljan i ugrožen položaj Bajina Bašte ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... i napadi koji su se događali na teritoriji Jugoslavije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Opasnost od ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... od prenošenja ratnih dejstava ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... ratnih dejstava u Republiku Srbiju.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, u Republiku Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle u tom obezbeđenju državne granice da li je bilo bilo kakve druge svrhe boravka policije na tom mestu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne. Cela svrha je bila bezbednosni interesi Republike Srbije, građana, naselja i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su u vezi s tim obezbeđenjem obavestavani organi ... Da li su obavestavani organi Republike Srpske i da li im je saopšteno da mi samo moramo brinuti o tim delovima i da smo dužni da čuvamo svoje građane od ratnih dejstava?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Od organa Republike Srpske prethodno je dobijena saglasnost za takvo angažovanje, a izvršena je razmena informacija i koordinacija aktivnosti sa lokalnim organima na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Objasnite odnose sa vlastima Republike Srpske povodom i za vreme ovog prekograničnog angažovanja naše policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Već sam rekao, dakle, Ministarstvo unutrašnjih poslova je dobilo saglasnost nadležnih organa Republike Srpske za takvo angažovanje, obzirom da oni nisu mogli da pružnu odgovornost za takve događaje. Zatim je na lokalnom nivou na terenu taj, ta zamisao operacionalizovana, a nakon prelaska ostvarivana je svakodnevna koordinacija i razmena informacija sa lokalnim policijskim organima u opštini Višegrad i u opštini Rudo, a, naravno i pre toga u opštini Skelani, odnosno u

mesnoj zajednici Skelani.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Ja mislim da je ovo bilo dovoljno o tome. Sad da vas pitam da li je u tim zadacima učestvovala i vojska, Vojska Jugoslavije, kad kažem “vojska”?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vojska Jugoslavije je učestvovala samo u prelasku granice u zoni Skelana u onih 10 dana koje sam spomenuo u odgovoru na prethodno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je kad je napadnuta Bajina Bašta.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nakon napada na Bajinu Baštu, znači u martu i početkom aprila 1993. godine i nikada više.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite kako je bilo organizovano i realizovano rukovođenje tim grupama, policijskim, koje su bile sa druge strane granice?

SVEDO STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Odluku o angažovanju i upućivanju Posebnih jedinica policije na ove prekogranične zadatke, doneo je načelnik Resora javne bezbednosti u to vreme, a rukovođenje tim aktivnostima bilo je povereno štabu u Bajinoj Bašti i kasnije štabu MUP-a Prijepolju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste bili rukovodilac tog štaba u Bajinoj Bašti.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad recite, molim vas, da li je UNPROFOR (United Nations Protection Force), dakle snage Ujedinjenih nacija, da li je UNPROFOR bio upoznat sa navednim angažovanjem policije Srbije na teritoriji Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: O tom angažovanju policije iz Republike Srbije, lokalne vlasti su obavestile međunarodne snage i o tome su nas povratno informisale.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je vama bilo poz-

nato da sam ja obavestio i Ovena (David Owen) i Stoltenberga (Thorvald Stoltenberg) o tome?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa meni nije bilo poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A da li je policija Srbije imala kakve druge kontakte i odnose sa UNPROFOR-om u Republici Srpskoj?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija Srbije je asistirala i obezbeđivala kolone međunarodnih snaga prilikom prolaska kroz teritorije, kroz teritoriju Srbije, a ja sam lično učestvovao u obezbeđivanju holandskog bataljona prilikom njihovog povlačenja sa teritorije Republike Srpske i prolaska kroz teritoriju Republike Srbije do teritorije Republike Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači vi ste ih peuzeli ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... na granici Srbije, proveli kroz Srbiju, a oni su kasnije ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nastavili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde ste ih preuzeli, a gde su oni izašli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Preuzeli smo ih u Bratuncu, zatim su ušli na teritoriju Srbije na mostu u Ljuboviji, a zatim preko Loznice, Šapca i Rume, izašli su u Republiku Hrvatsku, preko graničnog prelaza Batrovci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Sada recite, generale, u kom periodu su snage, naše, odnosno pripadnici naše policije, bile prisutne na području Banja Luke?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U širem prostoru Banja Luke policijske jedinice iz Republike Srbije bile su prisutne oko 50 dana u periodu, možda septembar 1995. godine. Ne mogu tačno da se

setim perioda, ali mislim da je orijentaciono reč o septembru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to bilo posle prestanka ratnih dejstava na području Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A kolike su bile snage MUP-a Srbije koje su bile angažovane na tom području?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ukupne snage koje su bile angažovane na tom području, brojale su oko 250 do 280 policajaca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U kojim mestima na području Banja Luke su se nalazile te jedinice, znači ukupno tih 250 do 280 policajaca, odnosno gde su bili raspoređeni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Uže jedinice iz tog sastava bile su raspoređene i obavljale su određene poslove u nekoliko opštinskih mesta. Dakle u Banja Luci, u Prijedoru, u Sanskom Mostu, u Bosanskom Novom i Doboju. Možda u Derventi i Modriči, nisam siguran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad objasnite šta je bio razlog angažovanja ovih naših policajaca na tom prostoru Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Razlog za angažovanje policije iz Srbije na tom prostoru bio je zahtev Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske za ispomoć u obavljanju redovnih, svakodnevnih policijskih poslova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste onda bili kad su oni tražili tu ispomoć u obavljanju redovnih policijskih poslova, znači u ovom području, zašto im je bila potrebna ta ispomoć?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ta ispomoć, prema obrazloženju zahteva, bila im je potrebna zbog velikog priliva i nezbrinutog stanovništva koje je izbeglo iz Republike Srpske Krajine i iz

nekih delova Republike Srpske na taj prostor.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je za vreme i u toku boravka tih snaga na ispomoći policiji Republike Srpske došlo do bilo kakvih oružanih sukoba između tih naših policajaca i bilo koje druge oružane grupacije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su oni bili angažovani na redovnim rutinskim policijskim poslovima ili su imali bilo kakvu drugu funkciju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Oni su bili angažovani na najuobičajenijim i najredovnijim policijskim poslovima, dakle patrolna delatnost, kontrolno-saobraćajni punktovi, suzbijanje kriminala i slično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pošto ste vi dugo policajac, da li je to bio prvi put da se ostvaruje saradnja u pogledu pomoći na obavljanju policijskih poslova za koju vi znate?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni je od ranije poznato nekoliko slučajeva gde su policajci iz Republike Srbije bili na ispomoći u drugim republikama bivše Jugoslavije. Najkonkretnije, sećam se, na Olimpijadi u Sarajevu, na Mediteranskim igrama u Splitu, na Univerzijadi u Zagrebu i slično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je ova pomoć u jedno krizno vreme bila, na neki način, slična vrsta pomoći na obavljanju policijskih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Veoma slična. Samo nešto drugačiji zadaci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Koliko se stanje u Republici Srpskoj u vezi sa tim šta ste vi imali kao policijske poslove, odražavalo na bezbednost u samoj Srbiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa sve šta se dešavalo u to

vreme u Republici Srpskoj, a posebno u vezi sa velikim prilivom izbeglica prema Republici Srbiji, naravno da se to stanje u Republici Srpskoj odražavalo i na stanje u Republici Srbiji, jer su i u Republici Srbiji preduzimate dodatne mere na zaštitu izbeglica koje su se u dugom periodu kretale kroz Srbiju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Već ste rekli da te snage nisu učestvovala ni u kakvim borbenim aktivnostima. To važi i za ove slučajeve?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Važi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. E sad na tom planu stručnom, rekao bih, subordinacije, kakvi su bili odnosi angažovanih ovih delova Posebnih jedinica policije i policije Republike Srpske?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Za razliku od onog angažovanja u sektoru Bajine Bašte, Višegrada i Rudog, gde smo izvršavali sopstvene zadatke, na ovom angažovanju u regionu Banja Luke, policija Srbije je izvršavala policijske zadatke iz nadležnosti Republike Srpske, nadležnosti policije Republike Srpske i bila je prepotčinjena lokalnim policijskim organima u opštinama u kojima je delovala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to bila ista šema kao, na primer, kada za neki događaj koji traži veće prisustvo policije u Srbiji, jedinica, Posebna jedinica ide na obezbeđenje i onda se stavlja na raspolaganje lokalnoj policijskoj strukturi? Da li je to, otprilike, isto to ili ima neke rezlike?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je potpuno isti princip, jer je logično da se ostvari princip jednostarešinstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite kakav je bio ... Da li ste vi lično bili tamo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Tamo sam proveo oko sedam do 10 dana i obišao sam sva ova mesta koja sam prethodno pomenuo, da bi se uverio kako se ti poslovi obavljaju i da li u vezi sa tim ima bilo kakvih problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A kakav je bio odnos tih angažovanih odreda Posebnih jedinica policije u banjalučkom regionu sa UNPROFOR-om?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa odnos je bio isti, kako sam objasnio i za zonu Višegrada i Rudog, dakle međunarodne snage su bile upoznate sa njihovim prisustvom na tom prostoru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A recite, molim vas, da li je taj angažman odreda Posebnih jedinica policije na prostoru Banja Luke bio proizvod nekog tajnog plana i dogovora ili je u pitanju bila javna međupolicijska saradnja i pomoć?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je bila potpuno javna međupolicijska saradnja, odnosno pomoć po javnom zahtevu Republike Srpske, a, naravno, takav broj ljudi u tako dugom periodu nije ni mogao biti tajna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A objasnite ovde kako vi objašnjavate mogućnost uspostavljanja takve saradnje nakon onih ozbiljnih sukoba između vlasti SRJ i Republike Srbije i vlasti Republike Srpske, nakon odbijanja Vens - Ovenovog mirovnog plana (Vance - Owen Plan), plana Kontakt grupe (Contact Group) i tako dalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ovde se u Ministarstvu unutrašnjih poslova nije razmišljalo o tome. Ovde je cilj bio jasan, da se zaista pomogne policiji Republike Srpske, da na kvalitetan način zaštiti velike grupe i kolone izbeglih lica iz Republike Hrvatske i iz drugih krajeva Republike Srpske, jer ih je bilo zaista puno i pored puta. U vrlo otežanim uslovima su živela ta raseljena lica. To sam lično video.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se može reći da tu nije bilo nikakve političke pozadine, dakle u angažovanju i ispomoći policiji?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nikada nisam shvatio da u tome ima političke pozadine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, u kom periodu su snage MUP-a Srbije bile prisutne na području Istočne Slavonije i Baranje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policijske snage iz Republike Srbije boravile su na teritoriji Baranje i Zapadne Slavonije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Istočne Slavonije.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: ... Istočne Slavonije, izvinjavam se, od polovine avgusta 1995. godine pa možda do januara, februara 1996. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kolike snage su MUP-a bile angažovane u tom periodu na tom području?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To je nešto duži period, pa su snage menjane po smenama od oko 40 dana, a prosečno na toj teritoriji boravilo je oko 450 do 500 pripadnika Posebnih jedinica policije iz Republike Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je za vreme boravka tih Posebnih jedinica bilo ikakvih borbenih dejstava?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je bilo ikakvih borbenih dejstava i inače na tom prostoru u to vreme, bez obzira da li su u njima učestvovali pripadnici policije Republike Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U to vreme, na tom prostoru nije bilo nikakvih borbenih dejstava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. U kojim mestima na području Istočne Slavonije i Baranje su se nalazile te jedinice Posebnih jedinica policije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Te jedinice su se nalazile u Vukovaru, Belom Manastiru, Iloku, Erdutu, Belju i ima nekoliko man-

jih mesta i u nekoliko manjih mesta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su sva ta mesta na samoj granici sa Srbijom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je bio razlog angažovanja pripadnika Posebnih jedinica policije na tom prostoru?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa tu su bila dva razloga: prvi je bio zahtev policije Republike Srpske Krajine za ispomoć u obavljanju redovnih poslova, a drugi zahtev je ... A drugi razlog je bio kvalitetnije pokrivanje državne granice između Republike Srpske Krajine i Republike Srbije na Dunavu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A zašto je bilo potrebno potpunije i kvalitetnije pokrivanje te granice na Dunavu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa rekao sam da se granica od 1992. godine i prema Republici Srpskoj i prema Republici Srpskoj Krajini pojačano pokriva radi kvalitetnije zaštite, suzbijanje prekograničnog kriminala i slično, a ovaj prelazak je svakako omogućio da se to čini kvalitetnije, osim, naravno, onog razloga koji sam objasnio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je to što je baš u tom periodu, generale, dovelo do toga da policija Republike Srpske Krajine ima potrebu za pomoć sa strane i zašto je bila pojačana potreba za zaštitom granice na Dunavu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa u to vreme se procenjivao mogući napad oružanih snaga Republike Hrvatske na taj deo Republike Srpske Krajine i očekivao se veliki broj izbeglica preko Dunava i svi problemi koji idu uz neku takvu pretnju, jer je to bio period neposredno posle "Oluje" u regionu Knina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta su bili zadaci ovih Posebnih jedinica policije na području Istočne Slavonije i Baranje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa te jedinice su, kao i u regionu Banja Luke, obavljale redovne policijske poslove, dakle granični punktovi, saobraćajni punktovi i slično, patrolna delatnost. Naravno, sve po planovima lokalnih policijskih komandi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste vi lično tamo bili generale?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jesam. Tamo sam boravio veći deo ovog perioda u kojem su ove jedinice tamo bile.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I kakvi su bili odnosi ovih angažovanih odreda i policije Republike Srpske Krajine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ove jedinice iz Republike Srbije bile su potčinjene lokalnim komandama policije, poštovala su mesnu i stvarnu nadležnost Republike Srpske Krajine, a o tome je, to sasvim sigurno znam, bio upoznat i bile su upoznate i međunarodne snage.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Da li ste u tom periodu imali kontakte sa Srpskom dobrovoljačkom gardom Željka Ražnatovića Arkana?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dobrovoljačka garda Željka Ražnatovića Arkana nalazila se u to vreme u Erdutu. Ja sam u nekoliko navrata imao susrete sa nekim ljudima iz te garde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Da li su oni bili u sastavu Vojske Republike Srpske Krajine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li su oni imali, po svim ovim činjenicama kojima ste vi raspolagali i koje su poznate, status pripadnika vojske Republike Srpske Krajine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Oni su ...

TUŽILAC NAJS: Pa meni ovo zvuči kao sugestivno pitanje.

SUDIJA ROBINSON: To jeste sugestivno pitanje.

TUŽILAC NAJS: A i prethodno je bilo sugestivno.

SUDIJA ROBINSON: Vi jednostavno morate da pitate kakav su status oni imali?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, kakav su status imali?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jedinica Srpske dobrovoljačke garde bila je u sastavu vojske Republike Srpske Krajine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde se, samo da vidim ... Da li, prema vašim saznanjima, svi ovi navedeni angažmani jedinica MUP-a Srbije mogu na bilo koji način da se stave u kontekst bilo kakve agresivne radnje prema građanima, prostoru ili teritoriji na kojoj su oni vršili ove zadatke koje ste vi obrazložili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nikakve agresivne namere u ovim angažovanjima Posebnih jedinica policije na teritoriji van Republike Srbije nije bilo. A konkretno sam objasnio i razloge i povode i ciljeve takvog angažovanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se u tački 26 hrvatske optužnice pominje da su bili angažovani pripadnici MUP-a Republike Srbije u nekom zločinačkom poduhvatu u SAO Istočna Slavonija i Zapadni Srem, SAO Zapadna Slavonija, SAO Krajina i Dubrovačka Republika. Hajde da ne citiram sve. Kažu čak i u Dubrovačkoj Republici. Da li ima ovo angažovanje bilo kave veze sa bilo kakvim zločinom na području ovih navedenih SAO Baranja i Zapadni Srem, Slavonija, Krajina i tako dalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nikakve veze sa bilo kojim zločinom nema ovo angažovanje jedinica koje sam objasnio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da li su uopšte snage MUP-a učestvovala u bilo kakvim borbenim aktivnostima tamo?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, već je prošlo vreme za pauzu. Još vas nisam zaustavio. Ne, u stvari, nismo. Prva pauza će da bude 15.45. Do tada ćete da završite vaše glavno ispitivanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam to predvideo. Predvideo sam, gospodine Robinson. Ovde se u tački 26(K) hrvatske optužnice kaže, pominje se udruženi zločinački poduhvat, neću sve to da vam citiram: "Rukovodio, komandovao, kontrolisao ili na drugi način značajnu pomoć pružao ili podršku policijskim snagama MUP-a Republike Srbije". Vi ste taj rukovodilac policijskih snaga MUP-a Republike Srbije "uključujući DB čiji su pripadnici pomagali da se sprovede cilj udruženog zločinačkog poduhvata u SAO SBZS, SAO zZpadnoj Slavoniji, SAO Krajini i Dubrovačkoj Republici". E sad mi recite, molim vas, generale, pošto ste maločas odgovorili na moje pitanje da ste bili tamo, jeste li vi ili bilo koji pripadnik policije Srbije učestvovali u bilo kojoj nezakonitoj radnji, da ne govorim zločinu na tom području gde ste bili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne. Sve angažovanje ili svako angažovanje policije Srbije van teritorije Republike Srbije meni je dobro poznato i dobro znam da to angažovanje nema ama baš nikave veze sa bilo kojom nedozvoljivom ili protivzakonitom radnjom, pogotovu ne sa zločinom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pogledajte tačku 25 bosanske optužnice, koja glasi, pod "K": "Formiranje, finansiranje, održavanje, rukovođenje specijalnim snagama Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije. Te specijalne snage učestvovala su u izvršenju udruženog zločinačkog poduhvata, činjenjem zločina koji predstavljaju kršenje odredbi" i tako dalje, da ne citiram odredbe. Kakve su to specijalne snage ili ikakve snage Republike Srbije učestvovala u borbenim dejstvima ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ... u činjenju zločina

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću. Zaustavite se. Rekli ste paragraf 25(K) bosanske optužnice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Da, bosanske, da.

SUDIJA KVON: Nemamo "K" u paragrafu 25.

SUDIJA ROBINSON: Nema "K", završava se sa "G".

ADVOKAT KEJ: 26(K).

SUDIJA ROBINSON: Da li citirate iz bosanske ili hrvatske optužnice?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: I bosansku i hrvatsku. I jednu i drugu. Obe sadrže ovakve kvalifikacije kako su snage policije ... Uvek se kaže "Ministarstvo unutrašnjih poslova Srbije ...

SUDIJA ROBINSON: Ali nemamo 25(K).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam to zabeležio iz ovoga papira koji imam pred sobom. Možda sam pogrešno uveo tu tačku, ali vama je dobro poznato o čemu se tu govori.

SUDIJA KVON: To je 25(E).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, generale, da li su vama poznata sva angažovanja Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije izvan granica Republike Srbije i vremena i sastava i svih detalja koji se tiču tih angažovanja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Meni su poznata sva angažovanja policije Srbije van teritorije Republike Srbije i moj prethodni odgovor odnosi se i na ovo poslednje vaše poslednje pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Hvala, generale. Hvala, gospodine Robinson. Ja sam završio svoje glavno ispitivanje, a sada sam hteo da vas pitam da li vi smatrate da sada treba da pređem preko preostalih ovih dokaznih predmeta ili to ostavljate za kasnije?

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ostavićemo pitanje dokaznih predmeta za kraj unakrsnog ispitivanja. Vi ste sad upravo spomenuli i neke dodatne dokazne predmete. Šta ste time mislili da kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa mislio sam ...

prevodioci: Mikrofon, molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pretpostavljam da je uključen. S obzirom da sam juče, kako je gospodin Najs objasnio pozivajući se na član 68, dobio fotokopiju i ove knjige, tu su pobrojani ... Pobrojana lista. Ona se zove "Feniks slobode UČK" (Fenikset e Lirise), gde su pobrojani svi njihovi, po onome šta je u toj knjizi objavljeno, poginuli, od kojih se mnoga imena poklapaju sa imenima koja su u optužnici navedena kao imena nedužnih civila stradalih u nekim progonima od strane policije Srbije ili kako vi ovde kažete, "snaga SRJ i Srbije", želeo sam da to uvedem kao dokazni predmet, to šta mi je gospodin Najs juče dostavio. Dakle to nije na listi dokaznih predmeta, ali sam dobio juče. Nisam ni mogao da ga uvedem u listu.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Pitanja nedavnog objavljivanja su pitanja kojima ću ja da se pozabavim tokom unakrsnog ispitivanja. To može da se ostavi za kasnije, ali nisam siguran da će ovaj svedok da mi bude od pomoći u vezi s tim. Mi dokumente koje dajemo optuženom u ovoj

fazi prosuđujemo na osnovu njihove upotrebljivosti. Na kraju ispitivanja ćemo da se bavimo svim dokumentima. Međutim, moram da spomenem jednu proceduralnu stvar koja se odnosi na dokazne predmete. To će morati da bude obavljeno bez prisustva svedoka, budući da se to njega ne tiče i trebaće nam četiri, pet minuta za to.

SUDIJA ROBINSON: Kada ste to hteli?

TUŽILAC NAJS: Pa hteo sam da zatražim odmah sada. Možda će zbog toga svedok da dobije malo dužu pauzu. U svakom slučaju, to se ne tiče svedočenja ovog svedoka i to se sve može da se obavi bez njegovog prisustva.

SUDIJA ROBINSON: Prvo da donesemo odluku o dodatnim dokaznim predmetima. Meni se čini da bismo time takođe trebali da se pozabavimo na kraju svedočenja svedoka.

SUDIJA BONOMI: Ovo šta ste vi upravo obelodanili liči na nešto što bi tužioca moglo da navede da promeni optužnicu. To je barem ono šta dobijam ... Da li sam u pravu? Dakle ne bi sada ovde optuženi trebao da dovodi svedoka koji će da govori o knjizi koja je objavljena i koja pokazuje da neka od imena navedenih u optužnici ne bi trebala tu da se nalaze, u onim kategorijam u kojima se nalaze. To bi trebao da uradi tužilac.

TUŽILAC NAJS: Vi ste potpuno u pravu. To je materijal koji meni daje jednu trajnu obavezu, koju ću ja sigurno da ispunim. Bilo bi dobro kada biste vi mogli da mi dozvolite da to sve obavim na kraju svedočenja ovog svedoka.

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Najs.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Generale, sada možete da napustite sudnicu. Sada ćemo da se bavimo pitanjem koje se ne odnosi na vas. Ali

vratićete se posle pauze. Reći će vam kada treba da se vratite. Vratićete se u sudnicu nakon ove pauze. Sudski poslužitelj će da vam kaže kada je to.

TUŽILAC NAJS: Iako se ovde radi o proceduralnom pitanju, želeo bih da se to obavi na privatnoj sednici, jer će ta privatna sednica na kraju da postane javna. Međutim, ipak bih želeo sada iza zatvorenih vrata da ukratko objasnim situaciju.

SUDIJA ROBINSON: U redu. Počecemo na privatnoj sednici.

(privatna sednica)

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite. Sad smo na otvorenoj sednici.

ADVOKAT KEJ: Po našem mišljenju, ovo je očigledan pokušaj da se zaobiđu nedavne odluke Pretresnog veća u vezi sa materijalom koji treba da bude predložen u toku replike. Način je da se pruži mogućnost unutar ispitivanja Odbrane da se dobije vreme koje bi inače bilo posvećeno nečemu drugom, što možemo da zovemo "voar dir" (voir dire), to jest suđenju unutar suđenja. To je nešto što bi se, naravno, pojavilo pred porotom. I u sudskoj praksi ovog Tribunala takve zahteve ili predloge su vrlo često odbijali, a na to nas podseća nedavna odluka u *Predmetu Delalić*, gde je Odbrana tražila takvu proceduru, a Pretresno veće je to odbilo. Ovo Pretresno veće može da prosuđuje o dokaznom materijalu i na kraju postupka, što se tiče dokaza, može da odluči o tome šta smatra prihvatljivim, pouzdanim, neprihvatljivim i može u toj fazi da donosi odluke. Ovo je pametna strategija da se napravi pokušaj podrivanja izvođenja dokaza Odbrane, dok su ti dokazi u toku. Niko ne može da krivi gospodina Najsa zbog njegove snalažljivosti i pažnje takvim strateškim pitanjima u cilju postizanja svog gola, da bi unutar optužnice dobio određene bitke, ali, u stvari, to se svodi na to. Imali

smo nedavno odluku. Gospodin Najs spominje materijal koji on dobija i koliko je to važno. Nedavno smo imali obelodanjivanje po Pravilu 68 i od svedoka K-56: "Nikada nikoga nisam video da ga drže u uroševačkom SUP-u, nisam čuo da je bilo ko tamo maltretiran ili tamo bio u pritvoru". Kad bi gospodin Milošević to pokušao da uvede putem Pravila 68, kao što je pokušao u različitim trenucima, a onda je Pretresno veće to odbilo nakon što su pravila objašnjena. Da je to došlo do mene, ja bih savetovao da se taj svedok pozove, da se s njim razgovara i da bude deo izvođenja dokaza Odbrane. Međutim, to što se to pojavljuje na komadu papira sa takvom tvrdnjom, je nešto što je potpuno beznačajno i nema vrednost, osim ako se ne izvedu ti dokazi pravilno pred Pretresnim većem. To je strategija da bi se zaobišla nedavno usvojena pravila i nedavne odluke i zato se to sada pojavljuje. To dolazi vrlo brzo nakon odluka Pretresnog veća i po našem mišljenju ako Tužilaštvo ima prihvatljive dokaze u odnosu na ta pitanja, a dokazi su prihvatljivi, onda to treba da se pokaže prilikom njihovog izvođenja dodatnih dokaza, inače treba da unakrsno ispituju na osnovu materijala koji imaju, a koji se odnosi na svedoka Jašovića. Povezujući dokumente svedoka Stevanovića sa pitanjem prihvatljivosti dokumenata uvedenih putem Jašovića je nešto što je pogrešno. Dokazni materijali treba da stoje sami za sebe, da se uvode putem drugačijih svedoka i da budu prihvatljivi po raznim osnovama, a svedok Stevanović, uvodeći ove dokumente koji se odnose ili su vezani ili relevantni za one koje su uvedeni putem svedoka Jašovića, koji su došli tu kao deo evidencije MUP-a i potiču iz tog vremena, ako su prihvatljivi na toj osnovi, onda su prihvatljivi sami po sebi, bez obzira na pitanja koja su otvorena na svedoka Jašovića. I kao što je časni sudija Bonomi (Bonomy) rekao, to je urađeno i pre, zato što nije postojao osnov da se iznese takav zahtev ranije. Nismo imali svedoka putem koji bi mogao da govorimo o arhivskom materijalu sve do sada, a putem svedoka Stevanovića takvi materijali mogu sada da se uvedu i da to bude prihvatljivo. Oni su relevantni što se tiče člana 7(3) i odgovornosti po tom članu i vezani su za pitanja koja sam ja juče pokrenuo na javnoj raspravi u vezi relevantnosti procedura i istraga koje su

se izvodile i isto tako i zakonskih ustavnih odredaba koje predviđaju da ovaj optuženi u tom smislu ima pravo da se oslanja i na taj aspekt svoje odbrane. Prema našem mišljenju, ovaj zahtev je potpuno neosnovan i ne treba uopšte da se razmišlja o mogućnosti suženja unutar suđenja. Nema nikavog razloga za to. Ako imaju materijale, treba da unakrsno ispituju Jašovića sa tim materijalima i onda će oni moći da se prihvate, ako su takve prirode.

SUDIJA BONOMI: A šta vi mislite, gospodine Kej, o tome da li optuženi može da se oslanja na te dokumente, što se tiče njihove istinitosti?

ADVOKAT KEJ: Što se tiče toga da li oni sadrže istinu, to je vrlo teško da se kaže. Zavisi koliko toga ima tamo. Da li postoji kumulativna količina materijala na koju on može da se osloni. Možda je sama izjava nedovoljna, ali jedan veći broj takvog materijala bi mu možda omogućio da se osloni na taj materijal i da to poveća mogućnost da on bude istinit. Što se tiče njegove krivične odgovornosti, moramo da imamo u vidu da se ovo pitanje tiče krivične odgovornosti, njegove krivične odgovornosti za stvari koje je ili trebalo da zna ili je znao za njih, imao razloga da zna za njih. A materijali koji se uvode putem ovog svedoka veoma se tiču baš tog pitanja. To je sve šta imam da vam kažem.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja mislim da ovo šta je gospodin Najs tražio, naime da se izuzmu dokumenti koje, koji su rezultat redovnog, zvaničnog i tekućeg i u to vreme rada jednog kriminalističkog inspektora koji ovde svedoči, je potpuno neosnovano, jer, u stvari, gospodin Najs sva ta pitanja ima pravo da postavi u unakrsnom ispitivanju. To je svrha unakrsnog ispitivanja. U unakrsnom ispitivanju on može da dovodi u pitanje kredibilitet svedoka i da pokuša da ga ospori. A u unakrsnom ispitivanju može da dovodi u pitanje i materijalne činjenice o kojima svedok svedoči i da

pokuša da ih ospori, a da zahteva da se eliminiše i odbaci svedočenje i dokumenti iz vremena o kome se svedoči, je potpuno neosnovano. Pored toga, vi ste potpuno svesni činjenice da je veliki broj tih dokumenata nastao čak u vreme pre slučaja Račak. Račak je selo na području Sekretarijata unutrašnjih poslova u kome je u to vreme radio kriminalistički inspektor Jašović. Tamo nije radilo 1.000 inspektora, nego je radilo njih nekoliko. On i njegov kolega koji su uzimali izjave, formirali su dokumenta i ona su ovde prezentirana kao dokazni predmeti, ne koji su napravljeni u svrhu ovde ove procedure, nego koji su nastali u vreme o kome je reč. Prema tome, radi se o zvaničnim dokumentima i radi se o dokumentima koji su nastali radom policije, a ovde se uvode putem svedoka generala Stevanovića koji je bio pomoćnik ministra unutrašnjih poslova, znači visoki funkcioner policije i koji svedoči o tim događajima i na osnovu dokumenata kojima je raspolagao i na osnovu saznanja koje je u odnosu na svoj položaj imao i na osnovu činjenice da je u to vreme i mnogo puta bio na području Kosova i Metohije. Prema tome, apsolutno nema nikakvih osnova za to. Drugo, gospodin Najs ovde govori o tome kako on ima saznanja ili neke svedoke da su pod prinudom uzimana priznanja. A ja mogu da vam odmah garantujem da ćete da nađete koliko hoćete svedoka na Kosovu koji će da potvrde šta god se od njih traži, ali to je sve u svrhe ovoga ovde, a ne u svrhe utvrđivanja činjenica iz vremena o kome se ovde raspravlja. I drugo, skrećem vam pažnju na jednu očitu stvar: čitav niz tih izjava koje je uzeo Sekretarijat unutrašnjih poslova Uroševac (Ferizaj) i konkretno Jašović, uopšte nisu priznanja. Nikakva priznanja, nego informacije o drugim licima, o drugim okolnostima, opisivanju koga su sreli, koga su videli, ko je bio naoružan, ko je pripadnik UČK, ko nije, kakve su boje bili automobili ili šta su imali od opreme, gde je bila pekara, gde je bila ambulanta i tako dalje. Mislim o kakvim priznanjima mi ovde govorimo? Na kraju krajeva, mislim da sam u toku prethodnog radnog dana ovde izveo izjavu jednog od onih svedoka koju je napravio Jašović. Čini mi se da se zove Šefčet Beća (Shefqet Beqa) pa vam pokazao da su dva, dve osobe koje se pominju u toj izjavi, pripadnici UČK iz Kotline (Kotline), a danas smo videli da u doku-

mentu gospodina Najsa stoje 12 imena pripadnika UČK iz Kotline. U dokumentu koji je, koji je nastao operativnim radom Jašovića su identifikovana dvojica. U dokumentu koji sam dobio od gospodina Najsa se pominju njih 12. Ni jedan ni drugi nisu potpuni, jer su svi ti tamo bili pripadnici UČK koji su bili u sukobu sa policijskim snagama u to vreme. Kao ni ova knjiga, koju sam vam ponudio na ... UČK, koja sadrži imena, ni ona sigurno nije potpuna. I ona neka sadrži, a neka ne sadrži kao imena. Ali u svakom slučaju, sve ono šta je nastalo kao zvanični dokument u redovnom radu policijskih organa, što se ovde uvodi kao dokazni predmet, smatram da treba da se prihvati kao dokazni predmet, a posebno mislim da je nedopustivo da se diskvalifikuje neki svedok, time što je neko naknadno pokušao da proizvede dokaze kako je on primenjivao silu u iznuđivanju priznanja, a vama je ovde priložena masa dokumenata koji uopšte nisu nikakva priznanja. Uostalom, u jednom od onih priznanja, ne priznanja, nego izjava koje je prikupio gospodin Najs za vreme svedočenja gospodina Jašovića, jedan od onih koji su davali izjave kaže da je dao izjavu kad je video krvave zidove u podrumu Sekretarijata unutrašnjih poslova u Uroševcu. A gospodin Jašović je ovde rekao da Sekretarijat unutrašnjih poslova u Uroševcu uopšte i nema podrum. Mislim da nema nikakvog smisla da, da se ovakva argumentacija iznosi. Sve što ima da ospori gospodin Najs, ima mogućnosti u unakrsnom ispitivanju. Prema tome, protivim se tome.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam gospodine Miloševiću. Gospodine Najs, izvolite.

TUŽILAC NAJS: Časni sude, samo par stvari. Uvek postoji opasnost ako se protivniku pripisuje strategija koja bi vodila određenim ishodima, jer onda je uvek moguće da to može pogrešno da se pripíše toj osobi. Ja sam jasno rekao da vaše nedavne odluke jesu mene navele da razmišljam o problemima sa kojima se suočavamo. Imam u vidu dve stvari. Za jednu tražimo odobrenje i možda to nije ispravan način da se izrazi neslaganje sa nekakvom odlukom i ja to prihvatam. A druga stvar je da odluka od slučaja do slučaja je, u

stvari, ono šta mi ovde imamo, a to me je navelo da razmotrim težak položaj u kome se nalazimo i da zaključim da sam pogrešio zato što sam možda suviše prostora dao drugoj strani. Možda je to pogrešna reč, ali nisam se dovoljno čvrsto suprotstavio nečemu i možda je trebalo da tražim da se ponovo razmotre odluke. A problem s kojim se suočavamo je sledeći: ako se osporavani dokazi iz druge ruke tiču nečeg važnog, a očigledno radi se o tome da li su žrtve u Račku (Recak) bili aktivni članovi OVK i to je nešto važno. Ako to dođe putem dokaza iz druge ruke, ja moram po pravilima, vašim pravilima, našim pravilima, po Pravilu 95 da ispitam da li se može prihvatiti nešto što je dobijeno metodama koje bacaju veliku sumnju na pouzdanost i verodostojnost dokumenata ili ako je prihvatanje u suprotnosti sa integritetom postupka ili bi ga ozbiljno narušilo. Sad to je problem, ali ja želim samo da kažem, pošto se pozivam da otkrijem svoju strategiju, da mi, u stvari, imamo samo jednu stvar gde se suprotstavljamo ili ne slažemo sa odlukama časnog Suda. Vi ste rekli da mi ne možemo da uvedemo dokazni predmet da bi se neutralisala izjava osobe "X" i da mi ne možemo kontra tome da uložimo drugu izjavu, da to ne može da bude dokazni materijal u ovom Predmetu. Mi ne možemo, znači, da unakrsno ispitujemo, niti da uvodimo dokazne materijale, zato što će svedok da kaže da mi ne znamo ništa o tome. Ne možemo ništa da uradimo. I ja sam se zbog toga vratio da vidim šta bi se desilo na običnom suđenju i, naravno, onda u tom slučaju bismo morali da imamo suđenje unutar suđeja.

SUDIJA BONOMI: Ali možete da imate suđenje unutar suđenja, ali ne biste time rešili problem. Recimo, problem prava na ćutanje gde, na primer, optuženi može ili ne mora da svedoči o nečemu o čemu se ovde ne govori. Kako biste se vi pozabavili time u nekom domaćem sudu? Ne biste unutar izvođenja dokaza Odbrane tražili suđenje unutar suđenja.

TUŽILAC NAJS: Naravno. Mogu da se vratim. Shvatam da su se pravila o dokazima iz druge ruke značajno promenila i ja nisam učestvo-

vao na nekom domaćem suđenju gde su se tako menjali dokazi iz druge ruke ...

SUDIJA BONOMI: Zaboravite tog svedoka i dokaze iz druge ruke. Svedok kaže nešto i vi imate izjavu šta je rekao nekom drugom prilikom. Ono šta biste uradili je da ga unakrsno ispitujete o tome i onda biste tražili dozvolu Suda da se ta izjava uvede u prikladnom trenutku tokom procedure, ali ne biste tražili da prekinete izvođenje dokaza Odbrane.

TUŽILAC NAJS: Da, ja mislim da je to možda tačno. Mislim da je to Akt lorda Denmana (Lord Denman's Act), da postoji apsolutno pravo da se unakrsno ispituje na osnovu prethodne izjave, ako su otkrivene okolnosti pod kojima je uzeta izjava. Ali ovde se bavimo nečim drugim. Imamo svedoka "X" koji izađe da svedoči i kaže da ima izjavu koja se pripisuje svedoku "X" i da se u toj izjavi kaže nešto drugo od onoga šta je rečeno u nekoj prethodnoj izjavi. Meni je dozvoljeno da unakrsno ispitujem i ako on kaže da je potpis njegov, onda se nastavlja. Ako ne, ja onda moram da pozovem onoga ko je dao izjavu da bih dokazao originalnost. Ali to nije problem koji mi ovde imamo. Ono šta mi imamo ovde, sa čim se ja suočavamo kao jedna strana u sudinici, ovde imamo problem da imamo svedoka koji uvodi dokaze iz prve ruke, od Jašovića ili iz druge ruke od svedokinje Marinković ili Stevanovića i da se tu oslanjamo na verodostojnost sadržaja, to jest da su ti ljudi bili pripadnici OVK. Zaista, kao što je gospodin Kej bio toliko dobar da objasni mnogo ranije, ja u tom slučaju ne mogu ništa da uradim.

SUDIJA ROBINSON: Ali onda možete da vodite ispitivanje tokom faze replike.

TUŽILAC NAJS: Da, ali ja ne bi trebalo da budem u toj situaciji zbog okolnosti, to jest zbog posledica koje sam već naveo, zato što se u različitim fazama može desiti da dokazni materijal nije prihvatljiv zato što je nepouzdan. Ako Sud kaže da se nepouzdan dokazi ne

mogu prihvatiti, onda ona strana koja smatra da su ti dokazi nepouzdana, mora imati priliku da se to i utvrdi. I to ja, u stvari, upravo hoću i da kažem. To je upravo taj proces koji ja tražim, zato što gospodin Kej želi da zna zašto sam ja tražio da se ovako nešto uradi. A što se tiče pitanja sudije Bonomija, vezano za suđenje unutar suđenja što je i dozvoljeno, uzimajući odluku iz žalbenog postupka u predmetu protiv Mucića i rečeno je da je postojala mogućnost u slučaju izjave optuženog da se tako nešto desilo, ali ja mislim da ti principi važe za sve. Imamo *Predmet Bizumungu* iz Ruande (Rwanda), jednu usmenu odluku o kvalifikacijama sudskog veštaka Rubaduke (Jean Rubaduka) i smatralo se da se može održati suđenje unutar suđenja, ali da bi se to uradilo, mora postojati odredba koja omogućava da se materijal isključi zbog nepouzdanosti, a onda se u određenim situacijama suprotnoj strani mora dati prilika da ona dokaže zašto smatra da su dokazi nepouzdana. Sada moram ponovo da se vratim na mogućnost da se pozovu dodatni dokazi tokom dodatnog ispitivanja i moram da skrenem pažnju na našu pretpostavku i, u stvari, ja možda imam i neki udeo u tome i možda je moja greška zato što sam nastavio da mislim da će, u stvari, dodatno ispitivanje, dodatno izvođenje dokaza, biti, u stvari, dokazi samih svedoka, nekih 20, 30 ili 90 isto tako svedočenja istražitelja. Ali neću sad ponovo da iznosim taj argument. Moj problem je sad neposredno da vidim šta ćemo uraditi u vezi sa ovim svedokom. Naravno, ako ne dolazi u obzir suđenje unutar suđenja, onda bih mogao da napišem pisani argument, imam jedan koji je već spreman, ali nije konačna verzija gotova. Radije bih da vidim pravne izvore. Ako imate ikakvih sumnji o tome i možda da vam to predam iduće nedelje, a sada možda ne bih morao da se pozabavim tim delom svedočenja kada je u pitanju ovaj svedok.

SUDIJA ROBINSON: U ovoj fazi vi, u stvari, želite da se ograniči samo na dokaze ili svedočenje svedoka Jašovića?

TUŽILAC NAJS: Jašovića, a onda bih tražio da se taj materijal u odnosu na ovog svedoka ne prihvati, zato što znamo da se tim materi-

jalom možemo pozabaviti preko drugog svedoka.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Nećemo sada da se bavimo prihvatljivošću dokaza. Gospodine Najs, vi nam možete dostaviti vaše argumente o *voar dire* do ponedeljka i onda ćemo od gospodina Keja i optuženog da dobijemo odgovor na vaše argumente.

TUŽILAC NAJS: Hvala časni sude. Izvinjavam se što sam uzeo više vremena nego što je uobičajeno. Mislim da se radilo o važnoj stvari.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se svedok uvede u sudnicu. Imamo jednu stvar koju bismo trebali da rešimo, a to je tabulator 177, u kome se nalaze imena žrtava silovanja. To bi trebalo da se uvrsti pod pečatom. Gospodine Najs, možete da započnete sa svojim unakrsnim ispitivanjem.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam nešto o vašem istorijatu. Koji ste posao imali 1990. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam u odgovoru prvog dana, mislim, govorio šta sam radio u kom periodu. 1990. godine, mislim da sam bio načelnik odeljenja policije ili komandant Posebnih jedinica policije i nalazio sam se u određenom periodu i na Kosovu i Metohiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vi ste ostali komandant specijalnog odeljenja policije koliko godina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na komandanta Posebnih jedinica policije?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa bio sam sigurno možda

četiri, pet, možda šest godina. Dakle, orijentaciono, od 1990. do 1996. godine, orijentaciono.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Koji ste čin imali u policiji kada ste 1995. godine unapređeni u generala?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Imao sam ... Nisam imao čin, imao sam zvanje glavnog inspektora policije. Dakle imao sam najviše zvanje u policiji u tom trenutku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I onda ste bili bilo viši inspektor, bilo general, u to vreme ste bili na čelu Posebnih jedinica policije, a u vreme kad se holandski bataljon povlačio iz Srebrenice, ako se ne varam?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa mislim da je to tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I za koje područje ste vi bili zaduženi? Gde ste ih sačekali i gde ste ih odveli, geografski?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na holandski bataljon? Da li mislite na ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam tog dana došao u Bratunac i tamo sam u hotelu našao rukovodstvo holandskog bataljona zajedno sa generalom Mladićem i još nekoliko oficira Vojske Republike Srpske. A nakon jedan sat, orijentaciono, prešli smo most kod Ljubovije i obezbeđivao sam sa određenim brojem policajaca taj bataljon u transportu kroz Srbiju, do graničnog prelaza Batrovci koji se nalazi u Sremu, na granici sa Republikom Hrvatskom.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kao general i još uvek na čelu Posebnih jedinica policije, vi ste dobili novi posao 1996. godine, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam 1996. godine, mislim da je tako, ovaj, postao zamenik načelnika Uprave policije i načelnik Uprave policije, a kada sam postao general-potpukovnik, to bi trebalo da je 1997. godine, tada sam imenovan za pomoćnika ministra unutrašnjih poslova, odnosno postavljen, ne imenovan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kao pomoćnik ministra vi ste se bavili Kosovom 1998. i 1999. godine, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam formalno bio zadužen za određene oblasti rada i prezentirao sam jedan dokument u vezi sa tim za šta sam formalno bio zadužen, a tačno je da sam tokom 1998. i 1999. godine, kako sam rekao, određene zadatke, po nalogu ministra, izvršavao i na Kosovu i Metohiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I vi ste 2000. godine prestali da budete aktivni policajac, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja mislim da je to bilo 2001. godine, početkom 2001. godine, ali ja još uvek nisam prestao biti aktivnim policajcem, dakle ja sam i u ovom trenutku ovlašćeno službeno lice, odnosno policajac.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači, na primer, vi imate pristup u Ministarstvo unutrašnjih poslova?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja uvek mogu da odem u Ministarstvo unutrašnjih poslova. Ja sam zaposlen na Policijskoj akademiji, ali, u skladu sa zakonom, imam status ovlašćenog službenog lica.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Policija u kojoj ste vi služili, je li to policija na koju ste vi ponosni?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I kad govorimo o toj policiji, o MUP-u, morate odmah da znate da vas ja pitam za ceo MUP. Jeste li vi ponosni na ceo MUP, na sve šta je bilo u MUP-u?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam ponosan na sve jedinice kojima sam ja pripadao, a kada kažem da sam ponosan na policiju kojoj sam pripadao, onda prevashodno mislim na Resor javne bezbednosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, baš sam se i pitao da li ćete to da kažete, jer, s druge strane, sećate li se odgovora koji ste dali optuženom, pokušavam sad da pronađem šta ste tačno rekli, negde pri kraju vašeg svedočenja kada vam je postavljeno pitanje o vašim saznanjima o aktivnostima policije van Srbije i vi ste rekli da znate apsolutno sve o tome šta su radili van Srbije. Sećate li se tog odgovora?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, sećam se.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Iako ste vi tokom nekog vremena bili tešnje vezani za Resor javne bezbednosti, vi isto tako sigurno znate šta je radila Državna bezbednost, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja relativno malo znam šta je radio Resor državne bezbednosti, jer je reč o dva resora koji su imali potpuno odvojen delokrug nadležnosti svog delovanja, a, inače, kultura policijskog ponašanja je bila da to šta radi Resor državne bezbednosti, u principu ne treba da bude predmet nekog detaljnog ili dubinskog interesovanja svakog od nas u Resoru javne bezbednosti. Dakle znam, u principu, čime se bavio Resor državne bezbednosti, ali se nikad o tome nisam detaljnije interesovao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. I oni nisu činili ništa čega se vi stidite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisu činili ništa šta ja znam, a čega bih trebao da se stidim.

SUDIJA ROBINSON: Jeste li mislili da kažete "čega bi oni trebalo da se stide" ili ono čega se vi stidite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mislim da je pitanje bilo "oni nisu učinili ništa čega biste se vi stideli?"

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tako sam razumeo pitanje i moj odgovor je u skladu sa tim pitanjem, odnosno odgovor na takvo pitanje. Ja, uostalom, nemam razloga da se stidim, jer nisam ni pripadao tom resoru, a nemam saznanja o bilo čemu čega bih trebao

da se stidim.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemamo to ovde prevedeno, ali pogledajte, molim vas, vaš tabulator 6. U stvari, trebao sam da kažem “optuženi to nije preveo”, jer nije naša dužnost da to prevodimo. Ispravićete me ako grešim, naravno, ali ja mislim da su oba resora policije imala dužnost da međusobno sarađuju, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To jeste tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To je član 17 i član 20, ali nećemo sad da se zadržavamo na tome, u svakom slučaju njima se traži da jedan resor policije sarađuje sa drugim i to onda znači da je nemoguće da jedan policajac tako visokog položaja, kao što ste vi, može da tvrdi da ne zna šta je radila druga strana.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ... Takva konstatacija nije tačna. Saradnja podrazumeva da se pruži pomoć po svakom, po konkretnom zahtevu i da se obavesti drugi resor, ako jedan resor nešto zna u okviru svoje nadležnosti, a to pripada nadležnosti drugog resora. Dakle saradnja u ovom smislu, kako ste rekli, ne podrazumeva da je dužnost jednog resora da sve zna o drugom resoru. A, uostalom, Resor državne bezbednosti je na određen način, po metodama svoga rada, po prirodi metoda svoga rada, zatvoreniiji u odnosu na Resor javne bezbednosti. Logično je da oni znaju o Resoru javne bezbednosti više nego Resor javne bezbednosti o njihovom delokrugu i njihovoj delatnosti.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kad je reč o paravojnim grupama, imam za vas dosta pitanja. Međutim, u ovom trenutku samo jedno. Iz vaših odgovora o paravojnim grupama, da li bi bilo nešto sasvim loše za policajca poput vas da je radio sa ili sarađivao sa nekom paravojnom grupom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da. Po mom shvatanju i po shvatanju vrha ministarstva, to bi bilo loše, odnosno bilo bi neprihvatljivo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Još jedan mali detalj. Spomenuli ste gospodina Paponjka. On je bio saobraćajni policajac koji je ovde svedočio pre vas i on nam je doneo tabulator 2(4). To je dokazni predmet kog vi niste videli sve dok vam ga optuženi nije pokazao. Možemo da vam damo dokument, ako ga se ne sećate. Rekli ste nam da ste razgovarali sa gospodinom Paponjakom o dokaznim predmetima. Sećate li se toga? Recite nam šta vam je on rekao.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako je taj predmet u pitanju, da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I recite nam, molim vas, još jedanput šta vam je on tačno rekao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem, nismo razgovarali o dokaznim predmetima. Principijelno smo razgovarali o dosijeu KiM, tako da mi je pomogao da razjasnim ona slova i one brojke, pa mi je samo rekao da ona slova označavaju poddosijee, a da su rimski brojevi korišćeni za označavanje sekretarijata.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak, molim. A šta je on rekao o pripremi materijala za optužnicu? Recite nam nešto o tome, molim vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje. O pripremi materijala za optužnicu, ako sam razumeo, ali onda mi nije jasno pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Bojim se da nemam tačan citat, tako da ...

SUDIJA KVON: Mislite na 2(4), "Podaci nisu tačni", odgovor na tačku 7 optužnice, ako se dobro sećam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da. Upravo to. Da. Dobro, vi ste o tome s njim razgovarali u hotelu. Dobro, pronačićemo taj citat i vratićemo se na to. Kad su svi ovi dokumenti, svih 400 ili 500 pripremljeni, ko ih je odabrao? Ko je obavio selekciju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li mislite na dokumenta iz ovih tabulatora koje smo koristili?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, svi ti dokumenti.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislite na Dosije “Kosovo i Metohija”?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne, ne. Mislim ovi dokumenti koje smo mi koristili ovde u sudnici. Ko je obavio selekciju tih dokumenata?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ta dokumenta su, prema mom saznanju, dobijena po zahtevu savetnika Odbrane. Ja sam jednog dana sugerisao, u opštem smislu, koja bi dokumenta mogla da se traže, a to je bilo pre oko tri ili četiri meseca. Pa sam, na primer, rekao o čemu ja mogu da svedočim, pa je to bio kriterijum da savetnici Odbrane naprave spisak dokumenata koje treba tražiti od Ministarstva unutrašnjih poslova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li je bilo dokumenata koje ste vi sami pripremili?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije bilo dokumenata koje sam ja sam pripremio, ali je bilo nekoliko dokumenata koje sam ja dao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Recite nam, molim vas, koji su to dokumenti?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Iskreno da kažem, ne mogu precizno da se setim. Mislim da su ... Da je bilo nekoliko tabela. Na primer, tu tabelu koju sam pomenuo o terorističkim napadima u periodu od 1991. godine, pa do 1997. godine, imao sam ja lično. Toga mogu da se setim. Ali to svakako mogu da vam priprelim tačno šta sam doneo. Ne mogu sad da se setim. Neke dokumente sam dao i kad sam bio intervjuisan 2002. godine i uglavnom je reč o tom kompletu dokumenata koje sam ja imao. A oni su takođe dobijeni i od ministarstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači velika većina dokumenata koji ovde

stoje pored vas, su dokumenti koje je pripremlilo ministarstvo i najveći deo tih dokumenata vi niste ranije videli?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno. Tačan je prvi deo konstatacije. Dakle, velika, ogromna većina ovih dokumenata je dobijena od Ministarstva unutrašnjih poslova, a samo je neznatan, mali broj, koji sam ja dao lično. Međutim i to šta sam dao, bilo je u kopiji od ministarstva u određenom obimu. A ovaj drugi deo, molim vas da me podsetite, već sam ga zaboravio. Ovaj drugi deo pitanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da su to dokumenti koje vi nikad ranije niste videli.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nije tačno. Najveći deo ovih dokumenata ja sam ranije video i to sam već objasnio kada sam bio intervjuisan od vaših istražitelja već 2002. godine. Ako pogledate transkript, uverićete se da je tačno ovo šta kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možda ćemo morati da idemo dokument po dokument. Ali hajde da sad kažemo nešto o statističkim dokumentima koje ste vi pripremili. Vi niste lično statističar, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Statistički dokumenti, ako se ne varam, u najvećoj većini ne daju podatke ko je stvorio pojedini dokument.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da li je to pitanje?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, jeste.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Možda to u prethodnom ispitivanju nije dovoljno objašnjeno, ali ja sam, ako se sećam, dobro rekao da je statističke i tabelarne preglede sačinila Uprava analitike Ministarstva unutrašnjih poslova, na osnovu zvaničnih predmeta koje ministarstvo poseduje i na osnovu izveštaja štaba iz Prištine (Prištine) koji je bio svakodnevno, kao što sam već rekao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači ja sam u pravu. Mi ne znamo koji tačno čovek snosi odgovornost za pravljenje kompilacije tih statis-

tičkih podataka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da ja ne znam koji je konkretno čovek radio, ali znam ko je rukovodilac organizacione jedinice ministarstva koji je odgovoran za sve ono šta radi ta jedinica u ministarstvu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nismo dobili nikakve originalne izvore, niti smo dobili obaveštenje o tome da li možemo da dobijemo pristup originalnim izvorima.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: U tome ja stvarno ne mogu da vam pomognem, a savetnici Odbrane, siguran sam, znaju ko bi mogao da vam pomogne. Ja mogu da vam pomognem na koju adresu možete da se obratite da biste dobili informaciju o tome i sasvim sam siguran da će ta informacija biti ovakva kako vam ja kažem.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nemamo ovde, na primer, kriterijume po kojima je utvrđivano da li je neko delo terorističko ili nije terorističko, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa možda ih nemamo konkretno napisane, ali logično je da se iskusni analitičari i ... Iskusni rukovodioci u sekretarijatima bave time i mogu da kvalifikuju delo na odgovarajući način. Naravno, uvek se može postavljati pitanje da li je to dobar način, ali prema svim našim stavovima i kriterijumima, ja mislim da je to dobra kvalifikacija.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne znamo, isto tako, ništa o bazi podataka, niti o načinu na koji se mogu vaditi podaci iz takvog sistema baze podataka.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine tužioče, ja da sam znao i da sam imao pravo, odnosno da sam znao kakve će prirode biti vaša pitanja, možda bih mogao da budem od pomoći, pa da ja donesem ovde nekakve dokaze te vrste. Ali ja to nisam učinio i u ovom trenutku ne mogu da odgovaram na takva pitanja. Prosto nemam informacije o tome.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Uzgred, koliko dugo vam je vremena trebalo da se upoznate sa ovih 17 fascikala dokumenata? Koliko vam je vremena trebalo za to i koliko vam je vremena trebalo da se pripremite za svedočenje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ponoviću delimično ono šta sam već rekao. Dakle, veliki broj ovih dokumenata koja su ovde, meni su bili poznati još iz vremena rata. Na primer, Pusto Selo (Pastasel), Kotlina, imao sam informaciju i da sada se ne prisećam. Određen broj dokumenata video sam još dok sam bio u MUP-u, pre nego što sam prešao na Vojnu akademiju, na Policijsku akademiju. A iskreno moram da kažem da mi ovde nije bilo dovoljno vremena da se dobro upoznam sa predmetima, jer je trebalo da se podsetim na neke stvari, obzirom da je vreme prošlo ... Da je prošlo dosta vremena. Međutim i sada mogu da kažem da sva dokumenta nisam pregledao u pripremi za ovo svedočenje, ali sam iz onoga šta sam video, zaključio sam da je reč o onim dokumentima koji predstavljaju originalna dokumenta ministarstva.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Možete li da odgovorite na pitanje: koliko vam je vremena trebalo da se pripremite?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam ovde od 13. aprila. Možda vam to nije poznato. I ako hoćete da vam odgovorim koliko bi mi trebalo, trebalo bi mi svakako više, ali ono vreme koje mi je bilo na raspolaganju, iskoristio sam na najbolji mogući način.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I konačno o ovoj temi nešto, što se ne tiče konkretno vašeg svedočenja. Ne zanimaju me nikakvi detalji, ali želim da mi kažete, dok ste pripremali vaše svedočenje, da li ste pravili detaljne beleške o tome kako ćete da prođete kroz sve njih prilikom svedočenja?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam pravio nikakve beleške. Možda sam nešto pribeležio. A to što sam pribeležio nalazi se u mojoj sobi, ali to je vrlo, vrlo ograničeno. Tek toliko da se podsetim nekog datuma, nekog perioda, jer, iskreno rečeno, imam dosta

problema sa pamćenjem brojki i datuma.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Citat na koji sam malopre želeo da vas podsetim, a koji se odnosi na ono šta su radile Državna i Javna bezbednost i šta vi o tome znate je ovo: vama je postavljeno pitanje “da li ste znali za svaku akciju Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije van granica republike, vreme, sastav i detalji koji se tiču akcija?”, a vi ste odgovorili, ako mogu da kažem, kategorično, sledeće: “Poznata su mi sva delovanaj policije Srbije van teritorije Republike Srbije”. To, dakle, jeste vaš stav, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A to uključuje ne samo razmeštaj Resora javne bezbednosti, već i DB-a, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moj odgovor ne uključuje DB. Dakle ja sam rekao “policija”, a često se u javnom komuniciranju policija i MUP koriste kao sinonim. Ja uvek volim više da kažem “policija”, jer pojam “MUP” teško može da se dovodi u vezu sa operacijama o kojima je u mom svedočenju bilo reči. Jer MUP podrazumeva i administraciju, a onda takvo ... Takav pojam ne odgovara onome što ... O čemu mi danas pričamo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Razumem. Samo da se vratimo na vaš razgovor sa gospodinom Paponjakom, da bismo to kompletirali. Rekli ste da ste govorili o dosijeima i poddosijeima, uključujući i onaj koji se zasniva na navodima iz optužnice, a onda ste rekli da znate da je ministarstvo tražilo od sekretarijata da ministarstvu daju sve dokaze i informacije u vezi sa incidentima opisanih u optužnici, ako imaju bilo šta o tome. “Znači, u to sam sasvim siguran”. Onda je vas časni sudija Bonomi pitao “kako to znate”, a vi ste rekli: “Znam zato što, dok sam se spremao da svedočim ovde, razgovarao sam sa određenim osobama, uključujući i gospodina Paponjaka, dok smo bili u hotelu”. Da li ja onda mogu da shvatim da ono šta ste vi shvatili od onoga šta vam je Paponjak rekao, da su dokumenti koje je on uvodio ili neki od tih dokumenata su bili uvedeni zato što je ministarstvo

tražilo od sekretarijata da pruže dokazne materijale i incidente koji se tiču optužnice protiv ovog optuženog? Da li je to tačno?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, gospodine tužioče, prvo, pitanje je mnogo komplikovano i nisam siguran da ću da odgovorim na pravi način. Ali, ali pokušaću. U nastavku odgovora na jedno naredno pitanje, ja sam rekao da sam uzeo, da sam pomenuo Paponjaka samo kao aktuelnu ilustraciju, a naravno, priprema moja za svedočenje nije počela dolaskom ovde. Dakle ja određene elemente o dosijeima KiM, znam i pre nego što sam razgovarao sa Paponjakom, jer ovi materijali govore o tome, a ja sam takođe doneo ove materijale. I drugo, ja sam i pre nego što sam razgovarao sa Paponjakom, znao koja je orijentaciono struktura "Dosijea Kosovo i Metohija", ali nisam mogao precizno da ga rekonstruišem. Dakle znao sam, na primer, da je dosije "A", dosije sa smrtnim posledicama. Znao sam, na primer, i sada znam, da je dosije "B" izvršena krivična dela na štetu Albanaca, a "B" sa tačkom na štetu Srba i ostalih, ali nisam mogao ostalih da se setim. Ja sam ovde u odgovoru na pitanje prepoznao slovo "Đ". Iz naslova informacije zaključio sam da je reč o poddosijeu koji se odnosi na događaje iz optužnice. I to je bila suština mog odgovora i ja nemam nikave izmene u odnosu na taj odgovor. Moguće da on nije dovoljno jasan ili da je malo komplikovan.

SUDIJA BONOMI: Vaš prvobitni odgovor je bio veoma jasan, međutim sadašnji stav je veoma komplikovan.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da. Možda biste mogli da razmislite, gospodine Stevanoviću. Kao što je časni sudija Bonomi rekao, vaš odgovor je bio vrlo jasan. Da vas podsetim malo na to ispitivanje. Optuženi vas je pitao, a pitanje je bilo sugestivno, da li se dokument koji su vam pokazani odnose na optužnicu, neku optužnicu, a ne na njegovu optužnicu. A vi možda niste čuli pitanje, ali ste jasno rekli da se dokument koji gledate odnosi na ovu optužnicu. Kada su vas pitali kako to znate, vi ste rekli, sasvim jasno, da ste to saznali iz razgovora sa gospodinom Paponjkom. Da li sada želite da promenite

to jednostavno objašnjenje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ako sam baš tako rekao, kako ste vi sada rekli, onda bih, naravno, mogao da se korigujem malo, ali ja nisam shvatio da sam baš tako rekao. Ja ne sumnjam u prevod, ali brinem se da li je prevod dobar. Ja znam i iz Beograda da postoji jedan poddosije koji se odnosi na prikupljanje činjenica od sekretarijata sa Kosova, koji se odnose na događaje iz optužnice. Objasnio sam i tada da policija koristi sve izvore, pa je jedan od izvora saznanja bio i optužnica i taj izvor je bio povod da se o događajima koji se tamo navedu, dokumenti sakupe na jednom mestu. Meni je stvarno žao. Ja mislim da sam jasan, ali izgleda da nisam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To šta vi kažete je zanimljivo ali možemo tome da pristupimo i na sledeći način: saradnici i savetnici optuženog nisu imali nikakve poteškoće da od MUP-a dobiju sve dokumente koje su hteli, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznato, da li su imali poteškoća. Mislim da jesu i mislim da nisu dobili sva dokumenta koja su tražili.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ako su vaši odgovori tačni, unutar Ministarstva unutrašnjih poslova postoji kompletan dosije, možda nije kompletan, ali postoji dosije koji je specifično pripremljen imajući ovo suđenje u vidu, jer je pripremljen da bi se bavio navodima iz ovog suđenja. Da li sam ja u pravu kada to kažem?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno niste u pravu. Dakle taj dosije sadrži najmanje 10 poddosijea i oni su klasifikovani, više puta sam rekao, po nekakvom kriterijumu koji je ta radna grupa smatrala ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo da vas prekinem. Postoji poddosije koji je pripremljen sa ovim suđenjem na umu, zato što se bavi navodima iz ovog suđenja, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Bavi se događajima iz optužnice, a ti događaji iz optužnice su teški i po onome šta tamo piše i po kvalifikaciji i potpuno je prirodno da MUP koji je i tada kada

su se oni desili, bio nadležan za to i sada je nadležan na određen način za to, jer se desilo u vreme kada je MUP imao tamo jurisdikciju da se bavi time. Ne bavi se MUP samo tim događajima. Bavi se svim kriminalnim ili protivzakonitim događajima. Meni se čini logičnim da je bilo dobro da se svi događaji iz optužnice obrade u jednom predmetu, ali nikako da se ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo trenutak, molim vas. Vi, u stvari, ne odgovarate na moje pitanje. Imam još dve stvari, a onda ću da nastavim.

SUDIJA ROBINSON: Mi ćemo napraviti pauzu u 17.40, a nastavićemo u 18.00. Znači možete još jedno pitanje a onda ćemo imati jedan sat.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Poznato je da navodi protiv optuženog uključuju i to da je počinio ozbiljne zločine uz pomoć i posredstvom MUP-a.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Je l' treba da odgovorim?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da, da.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja bih vas molio Nisam navikao na ovu vrstu pitanja, ovaj, po strukturiranju pitanja, naravno. Ovaj, naravno da se iz optužnice može videti da je ... Da policija ima značajno učešće u navodno opisanim zločinima na Kosovu i Metohiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A moje poslednje pitanje pre pauze, ako to odgovara Pretresnom veću, je sledeće: tokom vašeg dugačkog svedočenja, vi ste nekoliko puta čuli nekog od sudija da pozove optuženog da razmotri to da pozove nekoga ko je bio direktnije uključen u radnje nego vi, a svaki put ste čuli da je optuženi rekao da nema potrebe da bilo koga pozove. Da li vam je jasno, gospodine Stevanoviću, da ste vi ovde, u suštini, da bi pokrili i bavili se svim navodima protiv optuženog koji se odnose na ono šta je bilo

učinjeno uz pomoć MUP-a?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja, naravno, na takav način nisam razmišljao i nemam svest da je to tako. Ja sam se opredelio da se odazovem pozivu da svedočim i obavezao se da ovde pričam istinu, a, naravno, ja odgovaram samo na pitanja. Ja ne formulišem i ne pravim pitanja. Odgovoriću i na sva vaša pitanja, kao što sam odgovarao na pitanja, na pitanja Odbrane.

SUDIJA ROBINSON: Samo da razjasnimo sledeće: kada je rekao da nije navikao na ovu vrstu pitanja, pretpostavljam da je, u stvari, rekao da se neka pitanja postavljaju u formi izjave i to je način na koji mi postavljamo pitanja u *common law* sistemu i zbog toga on kaže da nije navikao na tu vrstu pitanja, pitanja koja su u formi izjave i meni je to jako poznato.

TUŽILAC NAJS: Ja ću onda da pokušam da naznačim interogatornu prirodu mojih izjava.

SUDIJA ROBINSON: Sada idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Najš.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Pre pauze pitao sam vas da li shvatate da ste ovde da biste pokrili sve apekte onoga šta postoji u vezi sa policijom i rekli ste da niste svesni toga. U svetlu pitanja koja ste vi postavili, ja ću da tražim vašu pomoć o mnogo tema.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mislim da gospodin Najš postavlja nekorektno pitanje svedoku, jer njegovo pitanje sadrži tvrdnju da je svedok ovde da pokrije sve teme MUP-a. Prvo, to nije tačno, jer vi i sami znate da su bili pre toga drugi predstavnici MUP-a. A drugo, vaše

sugestije na koje se gospodin Najš poziva da bi trebalo neko ko je bliži događajima da bude pozvan, a da sam ja odgovorio da to u tom slučaju nije potrebno, odnosilo se na vašu sugestiju kad smo ovde pokazivali fotografije iz Kotline koje su snimljene na dan kada se taj događaj dogodio. Ja sam rekao da valjda nema potrebe da dolazi neko, valjda ko je snimio te fotografije ili ko je bio u Kotlini. Iz toga se nikako ne može izvući zaključak koji je izvukao gospodin Najš i koji pokušava da traži od svedoka da odgovori da je on jedina ličnost iz MUP-a. Bili su sa nivoa kriminalističkih inspektora, bio je Jašović, pa je bio Paponjak kao sekretar, pa je sad pomoćnik ministra. Prema tome, on postavlja pogrešno pitanje svedoku i dovodi svedoka u zabludu i on to dobro zna.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Da li treba da odgovorim?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, hajde da vidimo kakvo je pitanje gospodina Najša. Ako ono nije ispravno, mi ćemo da ga isključimo. Gospodine Najš, koje je vaše pitanje.

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Sledeće pitanje se promenilo i glasi ovako: da li ste vi bili oficir koji je predvodio, hteo sam da upotrebim reč "napadali", koji je vodio trupe, policijske trupe u Račku (Recak)? Da li ste vi bili taj?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Naravno da nisam i to sam odgovorio da nisam.

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Da li je ta osoba još uvek živa, Goran Radosavljević? Da li je on još uvek živ?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno da jeste.

TUŽILAC NAJŠ – PITANJE: Da li ste vi bili oficir ili upravnik zatvorske službe u zatvoru "Dubrava" u vreme kada je navodno došlo do bombardovanja, to jest ne navodnih bombardovanja, već bombardovanja? Da li ste vi bili? Naravno da niste. Da li su ti ljudi živi? Znamo da je pomoćnik upravnika mrtav, ali drugi su živi, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja bih vas opet molio da mi ne

postavljate pitanja na takav način, jer ja u mojoj gramatici srpskog jezika, ako na takvo pitanje odgovorim sa "da", to bi bila negacija i tvrdnja, to bi bilo "ne". Ako odgovorim sa "ne", to bi ispalo "da". Dakle ja vas molim da mi postavljate pitanja kako ih ja razumem. Imate duplu negaciju, a onda još ja treba da negiram, onda to ispadne zaista komplikovano, za mene je to komplikovano.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: U redu. U redu. Ja sam dobio ono što sam hteo. Sada ću nastaviti dalje. Vi ste ovde dali svečanu izjavu. Dali ste svečanu izjavu. Ako vam ja kasnije dam priliku, da li ste vi spremni da pomognete ovom Veću ili ste ovde da pomognete optuženom?
SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to već rekao. Ja sam ovde da odgovaram na pitanja i Odbrane i Tužilaštva, a odgovaraću tako što ću govoriti istinu. Na prethodno pitanje stvarno ne mogu da odgovorim, jer mi se čini besmislenim. Da li sam ja bio upravnik zatvora u Dubravi. Mislim, ne vidim smisao pitanja. Za mene ... Ne vidim smisao tog pitanja.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi smo završili s tim. U svetlu odgovora da ste spremni da pomognete ovom Pretresnom veću, da li biste bili ljubazni da nam ponovo date spisak paravojnih grupa za koje ste vi znali, a koje su operisale u i iz teritorije Srbije tokom ovih ratova? Možete li da navedete o kojim se paravojnim grupama radi?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre da kažem da je važno da taj pojam tumačimo kako sam ga ja rekao, kako sam ja ga tumačio. Dakle, jedino na takav način mogu da odgovorim. Po mom tumačenju tog pojma, reč je o grupama sa uniformom, vojnom i sa vojnim naoružanjem koje nisu pod komandom regularnih vojnih ili, eventualno, policijskih snaga. Ja ne mogu da nabrojim te grupe. Znam neke nazive, ali ne mogu da kažem da li su u tom trenutku bile u sastavu nekih državnih struktura ili nisu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dajte nam neka imena. Potrudite se koliko god možete.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Dakle znam za Srpsku dobrovoljačku gardu, a rekao sam vam da znam da je bila u sastavu Vojske Republike Srpske Krajine i da je, dakle, u to vreme ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeće ime? Dajte nam samo spisak najpoznatijih paravojnih grupa? Ranije ste nam dali takav spisak i ja bih hteo da to ponovo uradite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Rekao sam da znam, ako se dobro sećam, za postojanje Belih orlova, ali ne mogu da tvrdim kome su pripadali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Sledeće ime?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Znam za neke paravojne grupe, ali, opet, uslovno, zavisno od pripadnosti. U Republici Hrvatskoj, kao što je Zbor narodne garde. Znam u Krajini, kao što su bile Crvene beretke kapetana Dragana. Znam za Sarajevo, Zelene beretke i ne mogu da se setim više.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li vam još neko ime pada napamet?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne možete da se setite? Ovo je već drugi put da dajete spisak. Međutim, ne možete da se setite "Škorpiona". Da li možete nešto da nam kažete o "Škorpionima" ?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Bila mi je poznata ta paravojna formacija, ali ne znam kome je pripadala i da li je pripadala nekoj regularnoj državnoj strukturi. I hvala vam što ste me podsetili. Ako me podsetite još, ja ću vam reći.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ona je raportirala MUP-u, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To mi nije poznato da je raportirala MUP-u.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije vam poznato? Kažite onda Sudu sledeće: da li vam je poznato da su u vašoj zemlji objavljeni izvešta-

ji da postoji video snimak na kome se prikazuju "Škorpioni" kako ubijaju nevine žrtve u Srebrenici? Da li vam je to poznato? O tome se dosta pisalo.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine tužioče, to mi apsolutno nije poznato i siguran sam da grupa sa takvim nazivom nikada nije delovala u sastavu strukture policije Republike Srbije. Moguće da je neki pojedinac u nekoj proceduri primljen, ali tvrdim ponovo: nikada nijedna organizovana grupa sa takvim imenom nije pripadala policiji Republike Srbije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A šta su "Škorpioni" radili, koliko je vama poznato?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nije mi poznato šta su radili. Mislim da su pripadali ili policiji Republike Srpske Krajine ili Vojsci Republike Srpske Krajine. Ja na takav način se sećam tog naziva i te grupacije i to mislim u Slavoniji, Istočnoj Slavoniji, ili tu negde.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Shvatam. Ako vam budem dao priliku da pomognete da se identifikuju na snimku ljudi koji ubijaju nevine žrtve u Srebrenici, da li ćete mi pomoći?

SUDIJA ROBINSON: Na koji način treba da vam pomogne, gospodine Najs?

TUŽILAC NAJS: Pri identifikaciji osoba i u nekim drugim stvarima.

SUDIJA ROBINSON: U redu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ćete da mi pomognete? Vidim da klijimate glavom. Možete li da kažete Sudu sledeće: da li vam je poznato kakav bi publicitet izazvalo u Beogradu moguće postojanje tog snimka?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nikada nisam video takav snimak. Dakle tvrdim da nisam video snimak.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: To nije pitanje. Da li vam je poznat publicitet koji je pridat u novinskim člancima na mogućnost da postoji takav video snimak? To je dovelo do toga da se ljudima preti i ne znam do čega još. Da li vam je poznato da je došlo do takvog publiciteta?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Biću precizniji. Nije mi poznat apsolutno publicitet koji se vezuje za bilo koju grupu koja nosi naziv "Škorpioni". Nema ... Jednostavno ne mogu da identifikujem o čemu me pitate.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Onda možda možete da mi pomognete u vezi sa sledećim: želeo bih da mi opišete stanje koje je vladalo u državi u kojoj ste vi živeli tokom devedesetih. Politički gledano, vi ste se uzdigli do položaja pomoćnika ministra. Tokom celog vremena koje ste vi proveli u policiji devedesetih, da li se za to vreme može reći da su važne odluke o onome šta se dešavalo, kada je reč o policiji i vojsci, zapravo sve dolazilo od ovog optuženog, bez obzira na to kakve su bile formalne strukture? Da li prihvatate tu tvrdnju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja ne prihvatam tu tvrdnju. Ja sam ... Ali da odgovorim i na prvi deo pitanja. Ja nisam postavljen na mesto pomoćnika po političkom kriterijumu. Ja sam uniformu policije obukao kad sam imao 14 godina. I praksa ministarstva nije bila, u vremenu u kome sam ja bio u ministarstvu, da bilo koji pomoćnik ministra dođe na to mesto po političkoj liniji. Svi su dolazili sa velikim stažom i velikim iskustvom u policijskoj službi. Jedino su ministri dolazili iz redova političara i zaista u svojoj profesionalnoj karijeri nikada se nisam bavio politikom. Bavio sam se sprovođenjem zakona, a nisam donosio zakone. Nisam bio poslanik u Skupštini.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. A sada odgovorite na drugi deo pitanja. Da li je proces donošenja odluka tokom devedesetih godina, bez obzira na to kakve su bile strukture kad je reč o važnim odlukama, bio takav da je to dolazilo od ovog optuženog?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sve odluke i svi nalozi koje sam ja primao i izvršavao, dolazili su isključivo od ministra unutrašnjih poslova za vreme dok sam bio pomoćnik ministra. Kada sam bio na nižim položajima, primao sam ih od neposredno pretpostavljenih starešina. Nikada nisam dobio nijedan nalog od predsednika Miloševića u bilo kom smislu. Nikada nisam pozvan od njega. Nikada nisam otišao kod njega, ni po mom niti po njegovom pozivu ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vi ste imali pristupa tokom godina mnogim materijalima. Vi znate opštu prirodu navoda koji su izneti protiv ovog optuženog. Da li prihvatate tvrdnju da je bilo koji Srbin, na bilo kom od ratišta kojima se ovde bavimo, počinio teške zločine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja prihvatam kao mogućnost da je bilo zločina na svim prostorima i da su u zločinima učestvovali predstavnici svih strana. Ali zločin je zločin kada se dokaže i kada se presudi. A ja sam policajac i čovek od zakona i ne volim da razmišljam u kategorijama te vrste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Ako pretpostavimo da takvi zločini jesu počinjeni, možete li da kažete, sa vašeg položaja na kom ste imali mnoga saznanja, koji je to drugi političar ili drugi čovek na visokom položaju donosio odluke o počinjenju zločina, osim ovog optuženog? Možete li da nam kažete koji je to drugi pojedinac možda odgovoran za počinjavanje zločina za koje prihvatate da su se dogodili? Ko?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To vam ... To ja ne ... Na takvo pitanje ne mogu da odgovorim, jer nemam informacije. Nisam se bavio, rekao sam, na bilo koji način donošenjem političkih odluka. Rekao sam na kojim sam sastancima prisustvovao i mogu da svedočim o onome šta znam sa tih sastanaka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Vi i optuženi ste na jedan dosta lak

način, bez pridavanja velike težine, govorili o izrazu "policolog" koje je vezano uz gospodina Babovića. Bio je postavljen u vezi sa Zoranom Lilićem. Mi sada nemamo gospodina Babovića pri ruci i njegov iskaz, ali, recite nam, jeste li vi pročitali izveštaj gospodina Babovića?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, pročitao sam ga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li biste onda mogli da kažete ... Da li možda imate ovde kopiju sa sobom?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Možda nege postoji, ali ja ne mogu da je pronađem jednostavno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jeste li možda napravili neke beleške na bazi kojih biste mogli da kažete da je on pogrešio?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam pravio neke obimnije beleške. Moguće da sam na svom primerku negde nešto pribeležio, neki znak pitanja ili neku svoju konstataciju, ali to sad ne mogu, naravno, da pokažem, jer nemam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Možete li da se setite bilo kog dela njegovog izveštaja koji je, po vašem mišljenju, suštinski pogrešan?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa možda ne mogu detaljno da se setim, ali veliki broj konstatacija i kvalifikacija koje se odnose na policiju Srbije devedesetih godina, po mom čvrstom uverenju su apsolutno netačne i može se reći da predstavljaju više političke kvalifikacije protivnika tadašnjeg sistema policije, a ne na ozbiljne analitičke zaključke jednog ozbiljnog analitičara.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li ste čitali njegove knjige?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Nisam. Ne znam ni da postoje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ne znate. Učestvujući u tom malom dijalogu sa optuženim, gde ste koristili taj izraz "policolog", da li se sećate na kom je poslu bio, koju je dužnost obavljao gospodin Babović pre nego što se penzionisao?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja zaista to ne znam. Za gospodina Babovića sam ... Ja sam, kao što znate, dugo u policiji, ali ne znam koju je dužnost obavljao. Znam da je radio u Saveznom sekretarijatu za inostrane poslove, za unutrašnje poslove. Uvek napravim lapsus.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: On je postao načelnik Jugoslovenskog centralnog biroa Interpola (Yugoslav Central Bureau of INTERPOL). Da li mislite da takva osoba ima manja saznanja ili viša saznanja o policijskim snagama od vas? Da li rad za Interpol daje veći pristup drugim policijskim snagama ili veći uvid u druge policijske snage od jednostavnog policajca čije su nadležnosti interne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Možda ste mi pomogli, ali bih voleo da znam koliko je radio na jednoj takvoj dužnosti, a znam otprilike čime se bavio taj sektor u saveznom Ministarstvu unutrašnjih poslova i ako je on zaista tamo bio, onda mogu sa sigurnošću da tvrdim da ja bolje poznajem policiju Srbije nego on, jer taj sektor u saveznom Ministarstvu za unutrašnje poslove, praktično se bavio korespondencijom sa Interpolom, u vezi sa konkretnim događajima, a nikada nije učestvovao konkretno i operativno u rasvetljavanju krivičnih dela. Taj sektor u saveznom MUP-u je najobičniji administrativno-operativni organ u sastavu Ministarstva ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas, samo trenutak. Nemamo vremena. Pitanje je bilo da li je on imao više saznanja o drugim policijskim snagama? Da li to prihvatate, stranim policijskim snagama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na to pitanje, naravno, ne mogu da odgovorim, jer nemam informacije čime se čovek lično bavio, a taj sektor se ne bavi strukturom i organizacijom drugih policija, već samo sa tim policijama saraduje po, saraduje po konkretnim događajima i po konkretnim krivičnim delima, u smislu pravne pomoći, razmene informacija. Ali se ne bavi analiziranjem drugih policija, sem ako to nije radio kao svoje stručno opredelenje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Među njegovim zaključcima je i to da u

periodu od 1988. godine do 2000. godine, policija je postala instrument odbrane režima od naroda, da je bila ispolitizovana, militarizovana, korumpirana i nije bila pod civilnom kontrolom. Ako ste pročitali njegov izveštaj, nemamo vremena sad da se time detaljno bavimo, ali ako ste ga pročitali, da li ste možda naišli na nešto u izveštaju što bi nas navelo da zaključimo da su zaključci bili zasnovani na pogrešnim tezama?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa, eto, taj citat koji ste izgovorili, sam po sebi govori o jednoj kvalifikaciji koja nije bazirana na konkretnim činjenicama. Dakle, pre toga se to ničim ne obrazlaže što se u tom citatu konstatuje, niti se za to daje odgovarajuća podloga. Ja tvrdim da policija u Srbiji nije bila politizovana. Tvrdim da nije bila militarizovana. Tvrdim da nije bila u funkciji odbrane države od naroda. Policija je jednako štitila i narod i državu, jer to je njena nadležnost i zakonska i ustavna. A naravno da tu, kada se politički gleda, moguće je praviti određene kontradikcije, pa reći da policija više štiti državu ili više štiti narod. To je vrlo delikatan policijski posao. I svako zlonameran može napraviti jednu kvalifikaciju, a neko drugi može napraviti drugu kvalifikaciju. Policija mora da hapsi izvršioce dela i mora da štiti institucije. To je njena dužnost.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li se sećate da je 1997. godine Nebojša Šarkić bio zamenik ministra pravde Srbije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mislim da se sećam. Sećam se sigurno, ali nisam siguran da je taj period u pitanju, a verujem da jeste.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodin Babović u svom materijalu, a i neki drugi materijali, kaže da gospodin Šarkić za policijske snage, na koje ste vi ponosni, kaže 1997. godine sledeće: "Sasvim je jasno da je policija van kontrole. Vreme je za jedan veliki skup kao što bi bio Četvrti plenum ili tako nešto, da se pronađe način uvođenja kontrole i kazne za policiju". Da li možete da objasnite koje bi okolnosti navele da vaš zamenik ministra pravde tako rezimira prirodu polici-

jskih snaga na koje ste vi bili ponosni 1997. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja želim da ponovim i sada da sam ponosan na policiju u kojoj sam ja bio i kojom sam ja rukovodio. Pročitao sam taj citat Nebojše Šarkića. Nisam ga pre nikada čuo i iskreno rečeno ni sada ne verujem da je on to rekao. A ako jeste rekao, onda je to klasična neistina. Možda je motivisana nekim konkretnim, meni nepoznatim, razlogom. Ali i sada mislim da i on to čak ne misli u ovom trenutku.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moje poslednje pitanje o gospodinu Baboviću glasi: on se penzionisao i pisao je knjige o policiji u Jugoslaviji i o drugim stvarima, ali delimično se penzionisao zbog sukoba sa ljudima iz Ministarstva unutrašnjih poslova, ali, isto tako, zato što je shvatio da se u zemlji dešavaju stvari o kojima niko ništa ne zna i oko kojih se ništa ne radi. On se, kao policijac, iz tih razloga penzionisao. Da li možete da razumete te njegove brige i razloge 1991. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Najpre ne znam da li su ti njegovi razlozi zaista tačni. Ne znam, dakle, ni do kada je radio, ni kada se penzionisao, a naravno da ne mogu da imam nikakvo mišljenje o njegovim motivima. Ako je on tako naveo svoje motive, onda mi se čini da ih nije iskreno naveo.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Kažete da vaša država nije bila "policajska država". Kakvu vi definiciju "policajske države" koristite kada tako nešto tvrdite.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa taj pojam se, naravno, može razumeti na različite načine. U mom tumačenju tog pojma, "policajska država" bi podrazumevala dominantnu ulogu policije, veliki broj policijskih snaga i tako dalje, učestalost policijskih represivnih mera i slični postupci. Ja tvrdim da u Srbiji sve što je rađeno devedesetih godina, ne može da se kvalifikuje policijskom državom. Mi smo imali zaista izuzetno složenu bezbednosnu situaciju u kojoj je bilo izuzetno problematično snaći se na pravi način i delimično sam to objašnjavao. Ali učesnik sam i svedok svega toga i znam da

smo radili danonočno da obezbedimo red, mir i zakonitost, a vama je dobro poznato sa kojim problemima se suočila Republika Srbija tih godina.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Jedna od karakteristika policijske države je da je antidemokratska. Da li prihvatate to?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne, a prihvatam da je to karakteristika policijske države, ali ne prihvatam, da budem precizniji, da je to bio slučaj sa Republikom Srbijom u poslednjoj deceniji XX veka.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Druga karakteristika je da policija ima veoma široka, gotovo neograničena ovlašćenja i da je se narod boji.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Mogu da prihvatim i tu karakteristiku, ali tvrdim da takva situacija nije bila u Republici Srbiji. Dakle policija u Srbiji je imala uobičajena ovlašćenja koja su propisana i za većinu evropskih policija, prema svemu onome šta sam ja pročitao i što znam.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A policija na Kosovu?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Policija na Kosovu je, na žalost, bila u najdelikatnijoj situaciji da brani deo teritorije Srbije od narastajućeg terorizma koji nije bio samo problem za Republiku Srbiju, već, pokazaće se sasvim sigurno, i za međunarodnu zajednicu. A borba sa terorizmom, kao što svi znamo iz iskustva, nije ni malo jednostavna. Deo objašnjenja dao sam u odgovorima na pitanja Odbrane.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Da li prihvatate da su kosovski Albanci krajem devedesetih, a možda i ranije, bili ljudi koji su živeli u strahu od srpskih policajaca?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Moguće je da je bilo Albanaca, da su živeli u strahu različite vrste, ali ja sam uveren da su živeli više u strahu od terorista, nego od policije. A strah od policije, takođe sam uveren, dominantno im je nametnut od strane terorista, jer je

to bio sastavni deo plana, da Albanci, kao građani Srbije, izgube poverenje u svoju državu. A to nikako nije mogao biti cilj policije. Cilj policije je bio da poverenje održi, da ga vrati, da ga podigne na viši nivo. I iz mog izlaganja ovde pred ovim Sudom, to se moglo zaključiti, a to se takođe moglo zaključiti i iz dokumenata koje smo prezentirali ovom Sudu.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A ja vam kažem sada, kako biste tačno znali kakva je situacija, da je posebno na Kosovu život postao život u policijskoj državi krajem devedesetih godina i vi to veoma dobro znate. Da li shvatate, to je opšta tvrdnja koju vam iznosim?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine tužioče, dozvolite da ja bolje znam kakvo je bilo stanje u mojoj državi nego vi. Izvinjavam se, naravno, ako sam malo prekoračio svoja prava na ovom Sudu. Ja sam proveo na Kosovu i Metohiji pet godina i dobro znam koje je napore i žrtve učinila policija da obezbedi red i da se suprostavi terorizmu. Naravno, najžalosnije u svemu, po mom ličnom shvatanju, što su neke snage stale na stranu terorizma, umesto da stanu na stranu države, u borbi protiv terorizma. To je moje najveće razočaranje sa Kosova.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratimo se sada na tvrdnju da je “policijska država” antidemokratska. U demokratskim državama kritika je jedna dobra i zdrava stvar, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, ukoliko je zdrava i realna.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dugo vremena razne nevladine organizacije imale su dovoljno hrabrosti da se suoče sa onim šta se dešavalo u Srbiji i na Kosovu i da svoje nalaze objave u javnosti, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je nevladinih organizacija koje su bile jako kritične prema delovanju policije u Republici Srbiji.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Fond za humanitarno pravo, zatim Helsinški komitet za ljudska prava u Srbiji je jedna druga takva

organizacija.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da, poznate su mi te organizacije, ali se njima nisam ozbiljnije bavio, mada sam neke tekstove čitao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Mi iz vaših jučerašnjih odgovora znamo da je dužnost vaše policije bila da istraži svaki navod o zločinima, bez obzira odakle taj navod dolazi, da ga istraži ozbiljno i da rasvetli o čemu se radi, zar ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. S tim u vezi dve stvari: tamo, kada su te dve nevladine organizacije skrenule pažnju javnosti na ono loše šta su učinili Srbi, ali isto tako ono loše što su učinili i Albanci, da li je u takvim slučajevima vaša policija istražila njihove navode ili ne?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Sve ... Ja ne znam na koje konkretno navode mislite, ali načelno mogu da odgovorim da svi navodi, bez obzira izvor, su predmet policijske pažnje i policijskih provera i istrage.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači nema nikakvog razloga da se sumnja u dobru veru onih ljudi koji su sebe i svoje živote izložili riziku time što su izneli u javnost ono šta neki ljudi u vašem društvu nisu želeli da se otkrije?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Opet je pitanje malo komplikovano. Možda ne mogu da ga pratim. Dakle, ja ne znam ljude, bar iz policijske strukture koji su želeli da se nešto ne otkrije. Sve ono šta je bilo u našoj moći činili smo da se otkrije sve što je nezakonito i da se u vezi sa tim učini ono šta svaka policija mora učiniti. Ali pošto govorimo o nevladinim organizacijama, najpre da kažem da ja apsolutno podržavam postojanje nevladinih organizacija i svestan sam toga koliko je njihov udeo u svakom demokratskom društvu, ali mi smo, na žalost, u određenom vremenu imali jako, opet po mom utisku, ovaj, pristrasne zaključke pojedinih nevladinih organizacija o

stanju ljudskih prava u Srbiji i suviše jednostran ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali ne o ove dve, jer vi o njima ništa ne znate. Upravo ste nam to rekli.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja nisam rekao da ništa ne znam. Ja sam rekao da znam za postojanje tih organizacija i da sam nešto od tekstova tih organizacija pročitao. Brinem se da li je prevod dobar kada mi postavljate takvo pitanje.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Evo ovo je, recimo, jedna stranica iz dokaznog Predmeta 404. Molim da se to stavi na grafoskop. Dokazni Predmet 440, izvinjavam se. Ovde vidimo, između drugih akcija i drugih stvari ... Ako imamo one koji prate engleski prevod, to je strana 39, ali nećemo sada da čekamo na to, jer ovde vrlo jasno vidimo ... Sedmi red ... "Naši neprijatelji ..."

SUDIJA ROBINSON: Samo treutak, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: U redu.

(privatna sednica)

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Vratimo se sada na početak devedesetih godina. SAJ - recite nam šta je to i kada je to formirano?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Reč je o Specijalnoj antiterorističkoj jedinici koja je pre toga imala, možda nešto sličan, ali drugačiji naziv koga se ne mogu setiti. Znam da je obrazovana 1978. godine i postoji do danas.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: A PJP, kad je to formirano?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: PJP pod tim nazivom, ne mogu da se setim. Mislim da smo imali jedan dokument, moglo bi to da bude 1993. godine, je poslednji dokument koji je ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro. Idemo na rane devedesete. JSO, što se kasnije pretvorilo u “Crvene beretke”, kad je to formirano?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo nisam odgovorio kad je formiran PJP. PJP je formiran ... Prva Posebna jedinica policije u Srbiji je formirana 1972. godine i sve kasnije nose tradiciju ili neguju tradiciju tih jedinica. A JSO, mislim da sam odgovorio, možda juče, je formirana 1996. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ali prethodnik je formiran 1991. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To mi nije poznato.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Nije vam poznato. Dobro. Sad ćemo da dođemo na to ...

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To ne znam ... Samo trenutak, da budem precizan, da ne ispadne da zaobilazim istinu. Dakle ja sam samo čuo na ispitivanju koje sam imao u Beogradu, pre možda dva, tri meseca, da je gospodin Franko pomenuo da je formirana ta jedinica 1991. godine, ali imao sam sugestivno pitanje i zaista sam rekao: “Ako je to Franko rekao, ja nema razloga da u to sumnjam”. To je tačno, ali ja znam da je jedinica formirana 1996. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ove tri jedinice, sve su one, zapravo, bile vojne formacije, zar ne? Imale su vojnu opremu, vojnu strukturu.

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: To nisu bile, naravno, vojne jedinice, ali su po svojoj unutrašnjoj organizacionoj strukturi, kako mi kažemo, imale takozvanu “vojnu strukturu”, ali nisu bile vojne jedinice.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Znači od početka devedesetih pa sve do 2000. godine, ili 2001. godine kad je formalno formirana “Žandarmerija”, imali ste, znači, vojsku, policiju koja savršeno dobro funkcioniše i najmanje tri militarizovane jedinice, pa me sad zanima zašto je bilo potrebno imati ove dodatne jedinice vojnog tipa koje su funkcionisale na teritoriji države, a nisu bile formalno objedinjene u “Žandarmeriju” tokom devedesetih godina?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa to je sasvim jasno i lako za obrazložiti. Svaka od ove tri jedinice bila je specifična na određen način i imala je svoju konkretnu namenu. Dakle Posebne jedinice su jedinice većeg brojnog stanja. Rekli smo da je reč o *ad hoc* jedinicama, dakle ne o klasičnim jedinicama stalnog sastava. I one su izvršavale veoma različite zadatke, od vrlo jednostavnih zadataka na obezbeđenjima javnih skupova, pa do složenijih zadataka, na primer, na suzbijanju terorizma. Ali sam rekao i sada ponavljam, nije reč o specijalnim jedinicama. Specijalna antiteroristička jedinica je mala jedinica, dakle reč je o 100 ljudi i ta je jedinica pripremljena ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zaustavimo se ovde na trenutak. Da li vi sada prihvatate da ako Frenki kaže da je on formirao tu jedinicu 1991. godine, da to onda mora da je tako. I prema vašem iskazu, on to vama nije rekao i vi ništa o tome niste znali, ali je to bilo tako. Vi ste juče rekli za Crvene beretke da su paravojna formacija. Paravojne formacije koje funkcionišu unutar jednog dobro organizovanog društva, imaju destabilizujući karakter, zar ne? Pa možete li onda da nam objasnite zašto je bilo potrebno da jedna paravojna snaga u okviru MUP-a funkcionise od 1991. godine i dalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine tužioče, zaista mi postavljate pet pitanja u jednom i ja nikako to ne mogu da pratim.

SUDIJA ROBINSON: Svedok je u pravu, gospodine Najis.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Postaviću vam onda samo jedno pitanje: zašto je bilo potrebno imati paravojnu silu koja deluje u okviru MUP-a i funkcionise na teritoriji države od 1991. godine pa nadalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Vrlo ću vam jasno odgovoriti. U sastavu MUP-a Republike Srbije nikada nije delovala bilo kakva paravojna sila. Ja sam pokušao da objasnim probleme oko tog termina. Može se u evropskim nekim radovima ... Obična policija se smatra paravojskom. Ako na takav način podrazumevate taj pojam, onda praktično ne mogu da vam odgovorim, a obzirom da je reč o policijskim jedinicama, nikako se ne može govoriti da je to paravo-

jska.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Zašto je bilo potrebno imati militarizovanu jedinicu koja je funkcionisala na vašoj teritoriji, ako ja vaš odgovor tačan i iskren, a da je ona bila nepoznata jedanom policajcu na visokom položaju, poput vas?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Na koju jedinicu mislite, oprostite?

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Crvene beretke, one za koje je gospodin Simatović rekao, a vi prihvatate, da su formirane 1991. godine. Zašto je bilo potrebno imati takvu jedinicu koja odgovara MUP-u i koja funkcioniše od 1991. godine pa nadalje?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, ponavljam da nije reč o paravojnoj jedinici, jer je reč o regularnoj jedinici u okviru Resora državne bezbednosti, a ja ne znam koliko puta ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, ako je to bila regularna jedinica, kako to da vi za to niste znali? Recite nam, ako je to bila regularna jedinica, kako to da vi ništa niste znali o njenom postojanju ili nam to barem sad tako kažete?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam vrlo jasno rekao nekoliko puta da mi je poznato da je ona postojala u Resoru državne bezbednosti i rekao sam šta znam o tome kada je osnovana. I rekao sam da sam čuo da je Franko Simatović rekao da je osnovana 1991. godine. Ali ja sam prisustvovao svečanosti krajem zime ili početkom proleća 1996. godine, a ta svečanost je bila organizovana povodom osnivanja ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Moram da vas prekinem. Dozvolite mi da vas podsetim na dve stvari. Vi ste upotrebili tu reč "paravojna" u vezi s tom jedinicom. To je prva stvar. Druga stvar, pre nekoliko minuta, odgovarajući na moje pitanje, rekli ste ... Proverićemo sad šta tačno piše u transkriptu: "Ja sam to samo čuo na jednom razgovoru koji sam imao u Beogradu, pre dva ili tri meseca, da je gospodin Franko spomenuo da je ta jedinica formirana 1991. godine". Dobro,

pre dva ili tri meseca, to znači četiri godine nakon što ste prestali da budete aktivni policajac. Recite nam, molim vas, zašto je ovaj optuženi od 1991. godine i nadalje imao jedinicu za koju ste vi rekli da je po svojoj prirodi bila paravojna i koja je funkcionisala tako da za nju nije znao jedan policajac, redovni policajac na visokom položaju?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Ja vas, zaista, gospodine tužioče, ne mogu da pratim. Ja se izvinjavam, možda ja nemam sposobnost memorije, ali vi mi postavljate pet komplikovanih pitanja u jednom nizu? I to različitih. Prvo, nikada nisam rekao da je JSO para, paramilitarna grupa. To se ne sećam da sam rekao. Moguće da sam rekao, ali to bi onda svakako bio lapsus.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je to istina. Barem koliko ja mogu da se setim.

TUŽILAC NAJS: On je taj izraz upotrebio juče.

SUDIJA ROBINSON: Za period od 1991. do 1996. godine?

TUŽILAC NAJS: On je taj izraz upotrebio za Crvene beretke. Dozvolite mi da zaključim sa ovim.

SUDIJA ROBINSON: Ali od 1991. - 1996. godine, je bilo drugo ime.

TUŽILAC NAJS: Ime se promenilo 1996. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Iz transkripta ... Ovde je ostalo prazno u transkriptu. On je rekao "je organizovana" i onda je rekao 1996. godine, da je bila organizovana ta ceremonija, ali nije ušlo u transkript. On o tome govori.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Samo još jedno pitanje. Ja bih, naravno, mogao ići i dalje ali pretpostavljam da hoćete da završimo sa radom. Dakle, samo jedno pitanje i napraviću ga jednostavnim kako biste ga mogli shvatiti. Gospodine Stevanoviću, vi ste nam ovim ili onim rečima, rekli da ste pre tri meseca po prvi put saznali za jedinicu koju je gospodin Simatović vodio od 1991. godine na teritoriji bivše Jugoslavije. To je, dakle, situacija.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Molim vas, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svedok je rekao da je pre tri meseca čuo da je Simatovoć rekao da postoji jedinica, a ne da je pre tri meseca čuo za jedinicu. Rekao je da je pre tri meseca čuo da je Simatović to rekao.

SVEDOK STEVANOVIĆ: Tačno tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A to je, dozvolićete, velika razlika.

SUDIJA ROBINSON: Tako sam to i ja shvatio gospodine Najsa.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Dobro, pa recite nam onda kada ste vi po prvi put čuli za tu jedinicu i recite nam šta je ona radila? Mi, naravno, znamo šta je ona radila, ali recite nam vi šta je radila?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa ja moram ponoviti više puta. Dakle prisustvovao sam svečanosti povodom obrazovanja te jedinice u proleće 1996. godine.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: I? Šta je ta jedinica radila između 1991. i 1996. godine?

SVEDOK STEVANOVIĆ – ODGOVOR: Pa naravno da nije postojala u tom periodu. Obrazovana je 1996. godine.

SUDIJA ROBINSON: Sada moramo da završimo sa radom. Već smo prešli vreme. Nastavljamo sa radom sledeće nedelje u utorak, u 9.00.

Fond za humanitarno pravo